

HELYI TANTERV - MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

9/AJKP ÉVFOLYAM

A magyar nyelv és irodalom tanítása az alapozó évfolyamon egymást átható, tevékenység- és problémacentrikus folyamat. A feltárt hiányosságok ismeretében egyénre szabottan, a magyar nyelv és irodalom tantárgy sajátosságait figyelembe vevő módszerekkel a felzárkózás biztosítása a feladat.

Az előkészítő évfolyam célkitűzése az általános iskolában tanultak elmélyítése, a hiányok pótlása, az új élethelyzetbe, iskolatípusba, közösségbe került tanulók beilleszkedésének elősegítése; a kommunikációs gátak, zavarok oldása, a kommunikációs képesség fejlesztése az iskolai és mindennapi élethelyzetekben; a szövegolvasás, szövegértés fejlesztése; tanulási technikák kialakítása. Hozzá kell segíteni a tanulókat ahhoz, hogy ismereteiket a kellő szinten tudják alkalmazni, kreativitásuk fejlődjön. A kulcskompetenciák közül a legfontosabb az anyanyelvi, a szövegértési, szövegalkotási kompetenciák fejlesztése, mert az anyanyelvi képzés, képzettség befolyásolja és támogatja a többi műveltségterület elsajátítását is.

El kell érni, hogy a tanuló törekedjen részt venni az ismeretek közös felidőzésében és a tisztázandó homályos pontok megtalálásában. Legyen képes korábbi ismereteit előhívni. Törekedjen a kommunikációs helyzetnek megfelelő stílus használatára és a személyiségének megfelelő, árnyalt önkifejezésre. Legyen képes alkalmazni anyanyelvi és kommunikációs ismereteit a szövegolvasás és szövegértés, valamint a szóbeli és írásbeli megnyilatkozás minden területén. Ismerje meg a jegyzet- és vázlatkészítés módszereit. Ismerje meg az elektronikus információhordozókat is. Gyakorolja az önálló szövegalkotást.

Az anyanyelvi nevelés feladata az általános iskolában elsajátított leíró nyelvtani ismeretek ismétlése, rendszerezése, a hiányok pótlása, az olvasás, az írás, a helyesírás és a szövegértés készségeinek fejlesztése. A kulturált szóbeli és írásbeli kifejezőképesség kialakítása a kommunikáció érdekében, hogy a tanulók képesek legyenek alkalmazkodni különböző beszédhelyzetekhez és beszédpartnerekhez. A képzelet, önkifejezés, egyéni stílus bátorítása. A szókinccs gyarapítása. Az anyanyelvi nevelés segít megalapozni az önálló ismeretszerzést, tanulást, gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét.

Az irodalmi nevelés feladata az általános iskolai irodalmi anyag rendszerezése. Fontos feladat az egyéni képességek kibontakoztatásának segítése, a kreativitás és szocializáltság egyidejű, dinamikus fejlesztése; önállóság, aktivitás, tolerancia, empátia kialakítása. Az irodalmi képességek fejlesztése elsősorban az olvasottság, az előadói, a szövegalkotó és -értelmező képesség fejlesztését jelenti. Az irodalmi és egyéb művek középpontba helyezésével segíti a tanulók szövegértő képességét, erősíti problémaérzékenységüket, pozitív irányba befolyásolja személyiségüket. Az irodalmi művek a befogadót szembesítik az élet nagy kérdéseivel, ezzel segítik az emberi és társadalmi problémák megértését, átélését, a saját és más kultúrák megismerését, a másság elfogadását, tiszteletben tartását. Kiemelt feladat az olvasási kedv felkeltése, az irodalomnak mint művészetnek a megszerettetése, kifejezőmódjainak megértése. Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, a kreativitást, az élmények feldolgozásának képességét. A tanuló ismerje meg a település irodalmi emlékhelyeit, a környékhez kapcsolódó kiemelkedő személyiségek életútját, ezzel is erősítve identitását.

Magyar nyelv és irodalom

	Heti 2 óra (36x2=72)		
Tematikai egység	Év eleji felmérés		Órakeret 3 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában tanult alapvető nyelvtani ismeretek.		
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az ismeretek előhívása, rendszerezése, a hiányosságok feltárása, a fejlesztési területek kijelölése.		
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok	
<p><i>Tájékozódás a tanulók előzetes nyelvtani ismereteiről</i></p> <p>Nyelvi-nyelvtani jelenségek felismerése a gyakorlati tudás alapján. Jelentés, mondatalkotás a szó jelentésének megfelelően. <i>Szövegértés</i></p> <p>Hallott és olvasott szöveg értése kérdések alapján, vázlatírás, kulcsszavak azonosítása, ok-okozati összefüggés felismerése.</p> <p><i>Helyesírás</i></p> <p>Olvasható, esztétikus külalak, helyesírási szabályok alkalmazása.</p>		<p><i>Matematika</i></p> <p><i>Művészetek</i></p>	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Hang, betű, szóelem, szó, mondat, szöveg, szövegértés, helyesírás.		

Tematikai egység	Leíró nyelvtani alapismeretek	Órakeret 25 óra
Előzetes tudás	Nyelvi-nyelvtani jelenségek felismerése (hang, betű, szótag, szó, szótó, toldalék, mondat, szöveg).	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Jól formált, nyelvileg igényes beszéd fejlesztése.</p> <p>Kritikai gondolkodás fejlesztése.</p>	

	<p>A helyesírási készség, az önálló tanulási, ismeretszerzési készség fejlesztése, a helyesírási ismeretek rendszerezése, az elvek és a szabályok közötti összefüggések feltárása. Szókincsbővítés.</p> <p>Memóriafejlesztés. Gondolkodás- és tanulásfejlesztés.</p> <p>A nyelvi egységek szerkezeti, jelentéstani összefüggéseire vonatkozó ismeretek önálló alkalmazása.</p> <p>Gyakorlottság a szöveg, a mondat, a szóalak elemzésében és helyes használatában.</p> <p>Új ismeretek elsajátítása, feldolgozása, beillesztése és alkalmazása.</p>
Ismeretek/fejlesztési követelmények	Kapcsolódási pontok
<p><i>Helyesírásunk alapelvei</i></p> <p>Kiejtés, szóelemzés, hagyomány és egyszerűsítés elve. A magánhangzók és a mássalhangzók alkalmazkodása (hangrend, illeszkedés, hasonulás, összeolvadás, rövidülés).</p> <p>Ly – j helyesírása.</p> <p>Szótagolás, elválasztás.</p> <p><i>Szavak</i></p> <p>Szókészlet, szókincs.</p> <p>Közmondások, állandósult szókapcsolatok gyűjtése, értelmezése.</p> <p>Szóalkotás: szóképzés, szóösszetétel, mozaikszó alkotás.</p> <p>A szó hangalakja és jelentése (egyjelentésű, többjelentésű, azonos alakú, hasonló alakú, rokon értelmű szavak).</p> <p>Alapvető szófajok (ige, főnév, melléknév, számnév, névmás, igenév, határozószó, névelő, névutó, igekötő, kötőszó, indulatszó).</p> <p>A szavakhoz kapcsolódó helyesírási szabályok.</p> <p><i>Mondatok nyelvi-logikai szintje</i></p>	<p><i>Matematika</i></p> <p><i>Művészetek</i></p>

<p>A mondatok felépítése, típusai. Egyszerű és összetett mondat. Tő-, bővített, teljes, hiányos mondat. Alá- és mellérendelő mondatok.</p> <p>Mondatrészek felismerése, jelölése, ábrázolása.</p> <p>A mondathoz kapcsolódó helyesírási szabályok.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Beszédhang, helyesírási alapelv, szótagolás, elválasztás, szóképlet, szókincs, szóalkotás, hangalak és jelentés, szófaj, mondat, mondatrész, li.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Szövegfeldolgozó eljárások gyakorlása</p>	<p>Órakeret 10 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Biztos olvasási készség. Kifejező és értő olvasás.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Értő olvasás fejlesztése. Szövegértési technikák ismeretének bővítése, gyakorlása, alkalmazása. Szövegek pontos megfigyelése, azonosítása. Olvasási stratégiák fejlesztése.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p>Az értő hangos és néma olvasás gyakorlása. Szövegértelmezés, ok-okozati összefüggések felismerése, következtetések. Olvasási stratégiák gyakorlása. (Jelentésalkotás, jóslás, következtetés, értelmezés, értékelés, kérdések, reflektálás, összefoglalás.)</p> <p>Szövegfeldolgozási módszerek alkalmazása (aláhúzás, szövegkiemelés, kulcsszavak kigyűjtése).</p> <p>Lényegkiemelés, szövegtömörítés, vázlatkészítés. A vázlatkészítés lépéseinek áttekintése. Címzavas és mondatértékű vázlat megkülönböztetése, alkalmazása. Szövegalkotás vázlat alapján. Szóbeli szövegalkotás képek alapján, vázlatkészítés önállóan.</p>		<p><i>Matematika</i></p> <p><i>Patrónusi foglalkozás</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Értő olvasás, szövegértés, szövegfeldolgozás, lényegkiemelés, szövegtömörítés, vázlatkészítés, szövegalkotás.</p>	

Tematikai egység	Irodalomolvasás és értelmezés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Az általános iskolában olvasott irodalmi alkotások.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	Az általános iskolában megismert irodalmi alkotások felelevenítése, értelmezése, új szempontú feldolgozása. Az irodalomolvasással a tanulók érzelmi, gondolati, erkölcsi, esztétikai élményhez juttatása. A tanult művek csoportosítása, értelmezése téma és motívum szerint.	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Az elbeszélő művek önálló és irányított olvasása, feldolgozása</i></p> <p>Mesék, mítoszok, mondák, novellák, regényrészletek, rövidebb terjedelmű regények az általános iskolai művek közül.</p> <p>Irányított szövegértelmezés.</p> <p>Kulcsszavak, szerkezeti egységek felismerése.</p> <p>A kifejező, hangos olvasás gyakorlása.</p> <p><i>Az epikus művek szerkezete</i></p> <p>Idő, helyszín, cselekmény, tetőpont, fordulópontok, szereplők, az elbeszélői nézőpont és a beszédhelyzet érzékelése.</p> <p>A cselekmény rövid összefoglalása szóban, írásban.</p> <p><i>A lírai művek feldolgozása</i></p> <p>A kompozíció elemeinek megismerése (versszak, nagyobb szerkezeti egységek).</p> <p>A lírai mű középpontjában álló gondolatok és érzelmek azonosítása, a mű témájának, hangulatának, hangnemének felismerése.</p> <p>Memoriterek (<i>Himnusz, Szózat</i>, Petőfi Sándor egy verse, Arany János egy verse és egy balladája, Ady Endre, Csokonai Vitéz Mihály, József Attila egy-egy verse).</p> <p><i>Válogatás a roma irodalomból</i></p> <p>Cigány mesék, Ratkó József versei, Lakatos Menyhért művei.</p> <p>Gyűjtőmunka, beszámoló készítése.</p> <p><i>A lakóhely irodalmi emlékei</i></p>		<p><i>Patrónusi foglalkozás</i></p>

Gyűjtőmunka.	
Kulcsfogalmak/ fogalmak	Lírai mű, epikai mű, értelmező feldolgozás, hangos és néma olvasás, memoriter, roma irodalom.

Tematikai egység/ Fejlesztési cél	Szövegalkotás, szövegértés	Órakeret 15 óra
Előzetes tudás	Törekvés a tanult helyesírási szabályok alkalmazására a szövegalkotáskor.	
A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai	<p>Több műfajban önálló szövegalkotás: elbeszélés, leírás, jellemzés, rövid érvelő szöveg, meghívó, e-mail. Olvasható, tagolt íráskép kialakítása; szerkesztési, nyelvhelyességi, helyesírási ismeretek alkalmazása. A gyakori szövegtípusok megértési stratégiáinak kialakítása: szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek; ábrák, képek, illusztrációk kapcsolatának felismertetése a szöveggel.</p> <p>A szó szerinti, az értelmező, a kritikai és a kreatív olvasás, szövegfeldolgozási módok elmélyítése.</p>	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		Kapcsolódási pontok
<p><i>Szövegértés</i></p> <p><i>A különböző szövegtípusok azonosítása, jellemzői</i></p> <p>Szépirodalmi, ismeretterjesztő, tankönyvi és médiaszövegek jellemzőinek felismerése, a szövegtípusok megkülönböztetése.</p> <p><i>Szókincsfejlesztés</i></p> <p>A szókincs, a szavak jelentésének azonosítása az adott szövegben többféle technikával, egyéni és kooperatív módszerekkel.</p> <p><i>A szöveg megértésének bizonyítása többféle módszerrel</i></p> <p>Következtetés; előzetes ismeretek, élmények felidézése; lényegkiemelés szóban és írásban; vázlatkészítés.</p> <p>Ok-okozati összefüggések felismerése; időrendi sorrend; kulcsszó-keresés; összefoglalás.</p> <p>A szó szerinti, az értelmező, a kritikai, a kreatív olvasás módjai és gyakorlásuk.</p> <p><i>Ábrák, képek, illusztrációk kapcsolata a szöveggel</i></p>		<i>Matematika</i>

<p>Szöveg és kép viszonyának értelmezése; ábrák, illusztrációk kapcsolata a szöveggel.</p> <p><i>Szövegalkotás</i></p> <p>Tanult műfajú szövegek írása, más szempontú megközelítése.</p> <p>Törekvés az olvasható, esztétikus írásképre.</p> <p>Igényesség a formára, külalakra.</p> <p>Szerkesztési, nyelvhelyességi, helyesírási szabályok alkalmazása.</p> <p>Elbeszélés, leírás, jellemzés, rövid érvelő szöveg, meghívó, e-mail írása többféle céllal.</p> <p>A tanult szabályok automatizálása.</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Szövegértés, szövegalkotás, szövegtípus.</p>

<p>Tematikai egység</p>	<p>Az irodalom és a társművészetek kapcsolata</p>	<p>Órakeret 4 óra</p>
<p>Előzetes tudás</p>	<p>Tapasztalatok a művészeti ágak kifejezőeszközeiről, jellemzőiről.</p>	
<p>A tematikai egység nevelési-fejlesztési céljai</p>	<p>Azonos téma megjelenése a különböző művészeti ágakban – a feldolgozások összehasonlítása, hasonlóságok, eltérések azonosítása.</p>	
<p>Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>		<p>Kapcsolódási pontok</p>
<p><i>A szépirodalmi művek filmes adaptációja</i></p> <p>A regény és filmes feldolgozása összehasonlítása, eltérések azonosítása; karakter- és konfliktusviszonyok elemzése.</p> <p>A feldolgozás hasonlóságainak, különbségeinek azonosítása.</p> <p><i>Szépirodalmi művek rajzfilmes, bábfilmes adaptációja</i></p>		<p><i>Társadalomismeret</i></p> <p><i>Dráma</i></p> <p><i>Művészetek</i></p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>Feldolgozás, képi megjelenítés, összehasonlító elemzés.</p>	

Magyar nyelv és irodalom tantárgy helyi tanterv 2020.

9-12. évfolyam

Az anyanyelv már nevében is a legszorosabb összetartozást fejezi ki az azonos nyelvet beszélő emberek között. Az anyanyelven megszülető irodalom alkotói és hallgatói olyan olvasói hagyományt, kultúrát teremtenek, amely megerősíti egy közösség tagjainak az identitását, mert a „... nemzeti hagyomány s nemzeti poézis szoros függésben állanak egymással.”(Kölcsey Ferenc). Egy nemzet megmaradásának alapja, de fennmaradásának, jövőjének is a záloga a kultúrája, az anyanyelve.

A magyar nyelv és irodalom tantárgynak ezért van kitüntetett szerepe: gondolkodni tanít, ismereteket ad át, szellemi, erkölcsi örökséget hagyományoz. Egy nép szimbolikus szövegei többnyire irodalmi alkotások, amelyek a legszorosabb összetartozást fejezik ki. Ezek olvasása, tanítása személyiséget formál, fejleszti a szépérzékét, az ítélőképességet, az erkölcsi érzékenységet. Ezzel a magyar nyelv és irodalom tantárgy az érzelmi nevelés egyik legfontosabb eszköze.

Kultúránk, benne irodalmunk magyarul született meg, és ezen a nyelven formálódik tovább. A magyar irodalom a Kárpát-medence magyarságának irodalma. Nyelvünk, történelmünk, kultúránk közös. Kulturális értelemben egy nemzet vagyunk. Ezért a magyar nyelv és irodalom tantárgy is a Kárpát-medencei magyarság irodalmát, szellemi örökségét egységesen és egységben kezeli.

A középfokú képzés szakaszában, a 9–12. évfolyamon a nevelésnek-oktatásnak sok és sokrétű cél- és feladatrendszere van:

- cél, hogy a diákok megértsék a nemzet, a szűkebb közösség és az egyes ember kapcsolatát. Megismerjék kultúrájukat, annak gondolati, erkölcsi tartalmait, esztétikai értékeit. Ennek révén szellemileg és érzelmileg is kötődjenek ahhoz. Ismerjék és értsék múltjukat, jelenüket, benne önmagukat.
- A tanulók felkészítése arra, hogy ennek a kulturális hagyománynak értői és később formálói legyenek.
- A tanulók megértsék a gondolkodás, a viselkedés és a nyelvhasználat összefüggéseit, ennek feltétele a biztos szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése. Az, hogy a diákok szabatosan és pontosan, illetve a kommunikációs helyzetnek megfelelően tudják kifejezni magukat.
- Ismerjék nyelvünk szerkezetét, grammatikáját, a nyelvhelyességi szabályokat, a stilisztikai árnyalatokat, hiszen csak ezek ismeretében tudják megítélni saját és a többi ember nyelvi teljesítményét. Ezek alapján ismerik fel az adott kommunikációs helyzetet, szövegösszefüggést, a műfaji elvárásokat.
- Cél, hogy a nyelvi megnyilatkozások jelentésszintjeit és -árnyalatait a képzési szakasz végén megértsék, mert így veszik észre a manipulációt vagy értik meg az összetett üzeneteket.

- A tanulók tudják elhelyezni anyanyelvüket a világ többi nyelve között, ismerjék nyelvük történelmi fejlődését. Értsék, hogy a nyelv a jelenben is folyamatosan változik, s ezért a változásért felelősséggel tartoznak.
- Alakuljon ki nyelvhasználati igényességük. Legyen elemi elvárás számukra – önmaguktól és másoktól is – a pontos és a magyar nyelvhelyességi szabályokat betartó szövegalkotás, a magyar helyesírás szabályainak ismerete.
- Értsék meg és példákkal tudják szemléltetni, hogy a nyelv és a gondolkodás, a beszéd és a gondolkodás feltételezik egymást, szorosan összefüggnek, ismerjék fel, hogy a nyelv szegényedése a gondolkodás szegényedését jelenti.
- Fontos cél a digitális kompetencia fejlesztése is, az IKT-eszközök tudatos és kreatív alkalmazása.
- A digitális világ bővülésével a diákokra hatalmas információ-mennyiség zúdul. Meg kell tanulniuk kiválasztani a fontos, értékes adatokat és ismereteket, azt is, hogy ezen adatokat és információkat etikusan és kritikusán használják, építsék be tudásukba.
- Az irodalmi szövegek megértéséhez elengedhetetlen, hogy a diákok rendelkezzenek megfelelő művészettörténeti, műfaj-történeti, irodalomelméleti, -történeti ismeretekkel. A képzési szakasz első felében ezek az ismeretek állnak a tananyag középpontjában. Fontos, hogy a diákok az irodalmat egy közösség történelmi-társadalmi folyamataként is lássák. A képzési szakasz második felében a szerzői portrék és látásmódok is helyet kapnak. *Mindkét képzési szakasz célja és feladata az irodalmi művek elemző értelmezése.* Ez fejleszti a gondolkodást, az erkölcsi érzéket, segíti az érzelmi nevelést. Az önálló elemzési készség fejleszti az önismeretet, önbizalmat ad, fejleszti az anyanyelvi kompetenciát is.
- Cél, hogy a tanulók rendelkezzenek az irodalmi művek értelmezéséhez szükséges elemzési stratégiákkal. A művek tartalmi összefoglalásán túl vállalkozzanak önálló értelmezés kialakítására.
- Vegyék észre a különböző korok szerzői, művei között kialakuló párbeszédet, az irodalom vándortémáit és motívumait, értsék meg azok jelentésváltozását.
- A XXI. század emberei már élethosszig tanulnak, ezért a diákoknak meg kell őrizni kíváncsiságukat, meg kell tanulniuk középiskolás módon tanulni. Ennek feltétele, hogy olvasó emberekké neveljük őket, akik többféle olvasási és értelmezési technikákkal rendelkeznek, az általuk olvasott szövegeket képesek mérlegelve végiggondolni. Össze tudják kapcsolni a már meglévő ismereteiket az olvasott, hallott vagy a digitális szövegek tartalmával, képesek meglátni és kiemelni az összefüggéseket. Tudnak önállóan jegyzetelni.
- Alakuljon ki a diákokban az önfejlesztés igénye. Ennek alapja az önvizsgálaton alapuló magatartás és gondolkodás fejlesztése. Az irodalmi szövegek sokfélesége biztosítja, hogy olyan esztétikai, morális, lélektani, társadalmi kérdésekkel szembesüljenek a tanulók, amelyekben felismerik önmagukat, saját gondolataikat.
- Kiemelt cél a gondolkodni tanítás, kíváncsiságuk, alkotókedvük megtartásával.

A magyar nyelv és az irodalom tantárgy fejlesztési céljai jórészt összehangolhatók: az alaptantervben meghatározott hat fő fejlesztési területből (szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás; anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek) négy mindkét tantárgy keretében fejleszthető. Minden nyelvtanóra kiemelt feladata a szövegértés és a szövegalkotás tanítása.

A magyar nyelv és irodalom más tantárgyakhoz, műveltségterületekhez is kötődik. A tantárgyi koncentráció kialakítása a tantárgyi struktúra egyik fontos elve. Bizonyos irodalmi témakörök

feldolgozásához beépítettük a művek filmes vagy színházi adaptációját az órai munkába vagy a házi feladatba.

A magyar nyelv és irodalom tanításának nemcsak a műveltségátadás, a kompetenciafejlesztés, hanem az érzelmi nevelés is a célja. A diákok érzelmi fejlődése az alapja későbbi személyes boldogulásuknak, együttműködési képességüknek, társadalmi beilleszkedésüknek és kulturált viselkedésüknek.

A képzési szakasz feladata, hogy a tanulókat felkészítse az érettségire, tegye lehetővé – megfelelő ismeret, műveltség átadásával, a tanulói kompetenciák fejlesztésével – a sikeres továbbtanulást, a társadalomba való beilleszkedést. Érett, gondolkodó, ép erkölcsi érzékkel rendelkező, kiegyensúlyozott felnőttekként kerüljenek ki a közoktatásból.

A törzsanyag órai feldolgozása kötelező, a tantervben ez kiemelten szerepel, a szabadon választható témák, anyagok zárójelben vannak jelölve, órákkal hozzárendelve. Ezeket a témákat emelt szintű órákon is fel lehet dolgozni.

A törzsanyagot jelentő témákra, művekre, tevékenységekre szánt órák nem vonhatók össze a szabadon választott témák, művek értelmezésére szánt órákkal. Az ajánlott, illetve választott témákra szánt órakeretet a pedagógus akkor használhatja fel, ha a törzsanyagot már feldolgozta a diákokkal.

A szövegek kiválasztásakor is ez a két elv érvényesül a magyar nyelv és az irodalom tanításában is: a törzsanyag témái és művei, a hozzájuk kapcsolódó választható témák, művek, illetve a szabadon választható témák, művek.

Az irodalom és média (film, tévéjáték, színház) kapcsolata azt jelenti, hogy a szaktanár döntése alapján – a kötelező olvasmányok kivételével – vagy a művet olvastatja el a diákokkal, vagy annak feldolgozását nézik meg.

9–10. ÉVFOLYAM

A középiskolai képzés első szakaszának kiemelt cél- és feladatrendszere:

- A tanulás tanulása. Egy új tanulási szakaszt kezdenek el a diákok, nagyobb, bonyolultabb tananyagokkal találkoznak. Meg kell tanulniuk a lényegyet kiemelni, vázlatot írni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és szándékaik szerint árnyaltan, adekvátan kifejezni.
- A diákok szövegértésének folyamatos fejlesztése. A biztos szövegértés nemcsak a magyar nyelv és irodalom, de valamennyi tantárgy értő és eredményes tanulását segíti, feltétele a gondolkodás és a beszéd fejlesztésének is.
- A szövegértés és -alkotás tanulásának feltétele a biztos anyanyelvi (grammatikai, stilisztikai) ismeret, a kommunikációelmélet alapvető fogalmainak elsajátítása, hiszen csak így tudják a tanulók felismerni az adott kommunikációs helyzetet.
- Az érvelési képesség és a beszédkészség folyamatos fejlesztése.

- A tanulók személyiségfejlesztésének feltétele, hogy rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel ahhoz, hogy kérdéseket tudjanak megfogalmazni, az irodalmi szereplők, konfliktusok és saját élethelyzeteik között felfedezzék a párhuzamokat, kialakuljon elvonatkoztató képességük, s igényük és képességük arra, hogy kifejezzék saját véleményüket.
- Ez a két évfolyam a diákok számára a tájékozódás, saját tehetségük és érdeklődési körük felfedezésének kora, ezért elengedhetetlen, hogy sokféle ismerettel és ismerethordozóval találkozzanak.
- Tudásuk megszerzésében és bővítésében a hagyományos információhordozókon kívül egyre erőteljesebb szerepet kapnak a digitális eszközök. Cél ezek észszerű, gondolkodásukat segítő, etikus használatának elsajátítása.
- A képzésnek ebben a szakaszában már rendszerezett nyelvtani és irodalmi (irodalomtörténeti, -elméleti, és műfaji) ismeretek elsajátítása elvárt eredmény, hiszen a képzési szakasz második felében csak így lesznek képesek a tanulók az irodalomtörténeti ismereteiket rendszerezni, így sajátítják el a nyelvészet és az irodalomtudomány – korosztályuknak megfelelő szintű – szaknyelvét, s így tudnak az érettségi dolgozatban is elvárt szintű, nyelvezetű esszét, érvelést, műfajnak megfelelő gyakorlati szöveget alkotni.

A magyar nyelv és irodalom nem pusztán tantárgy a középiskolában, hanem kulcsszerepet tölt be a tanulók identitásának kialakításában, megismerteti velük saját kultúrájukat, nemzeti önazonosságukat, fejleszti érzékenységüket. A tanulókat segíti abban, hogy a kommunikációs célnak megfelelően fejezzék ki magukat. Fejlődjék érvelési kultúrájuk, könnyebben beilleszkedjenek környezetükbe, és ismerjék fel saját tehetségüket.

Magyar nyelv

9. évfolyam Heti 1 óra 1x34 óra=34 Általános humán, olasz, spanyol	óraszámok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó
Témakör:	11.óra
I. Kommunikáció – fogalma, eszközei, típusai, zavarai; digitális kommunikáció	15. óra
1.A kommunikáció tényezői és funkciói – A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése – A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése – A kommunikáció tényezői – A kommunikációs célok és funkciók – A kommunikáció jelei 2. Személyközi kommunikáció – A hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés – A kommunikációs kapcsolat illemszabályai – Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása – Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben – Az önálló véleményalkotás, az önreflexió fejlesztése	

<p>3. A nem nyelvi jelek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelv zenei kifejezőeszközeinek alkalmazása – A hallás utáni és a szóbeli szövegértési készség fejlesztése <p>(A kommunikációt kísérő nem nyelvi jelek lehetőségeinek és korlátainak megtapasztalása: az előszó zenei kifejezőeszközei, nonverbális kommunikáció. A testbeszéd, a térközszabályozás szerepének ismerete, tudatos alkalmazása különféle kommunikációs helyzetekben; dekódolása a hétköznapi kommunikációs helyzetekben és a tömegkommunikációban.)</p> <p>4. A tömegkommunikáció fogalma, típusai, funkciói (Néhány tömegkommunikációs műfaj megismerése.)</p> <p>5. A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre (A tömegkommunikáció jellemzői, funkciói, megjelenési formái, nyelvi és képi kifejezési formái) A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei A reklámok hatása nyelvhasználatunkra</p> <p>6. Médiaműfajok</p> <p>7. A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv (Az új „szóbeliség” (skype, chat) jelenségei és jellemzői) Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem.</p> <p>8. Gyakorlás, összefoglalás</p> <p>9. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, a hivatalos élet színtereinek szövegtípusai: levél, kérvény, önéletrajz, motivációs levél, beadvány, nyilatkozat, meghatalmazás, egyszerű szerződés, önéletrajz stb.</p>

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó
II. Témakör: A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői, a nyelvi elemzés, a magyar és az idegen nyelvek	11.óra 19. óra
<p>1. A nyelv mint jelrendszer</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi elemzőkészség fejlesztése – Nyomtatott és digitális helyesírási segédletek használatának gyakorlása – Kreatív nyelvi fejlesztés <p>2. A nyelvi szintek</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelv szerkezeti egységeinek és azok funkcióinak tudatosítása – A nyelvi szintek, a nyelv alkotóelemei <p>3. A magyar nyelv hangrendszere</p> <p>(Hangtani ismeretek: a magyar hangállomány ismerete, magánhangzók és mássalhangzók rendszere)</p> <p>- A hangok hangulata, hangszimbolika</p> <p>4. Hangkapcsolódási szabályszerűségek</p> <p>(A hangkapcsolódási szabályosságok típusai és a helyesírás összefüggése)</p> <p>5. A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)</p> <p>(Alaktani sajátosságok: a szótő, a szóelemek szerepe és funkciója, kapcsolódási szabályaik)</p>	

<p>6. Szavak, A magyar nyelv szófaji rendszere:</p> <p>alapszófajok, mondatszók és viszonyszók</p> <ul style="list-style-type: none">– A szavak és osztályozásuk– A szavak jelentésbeli és pragmatikai szerepe a kommunikációban <p>7. A szó szerkezetek (szintagmák)</p> <p>(A szó szerkezet fogalma, a szintagmák típusai, szerepük a mondat felépítésében, mondatbeli viszonyaik, a vonzatok)</p> <p>8. A mondat fogalma és csoportosítási szempontjai</p> <p>(A mondat fogalma, a mondat szerkesztettség és mondatfajta szerinti típusai, az egyszerű és összetett mondatok típusainak felismerése, elemzése, a helyes mondat szerkesztés a gyakorlatban)</p> <ul style="list-style-type: none">– A mondatok csoportosítása– Szórend és jelentés <p>9. Az egyszerű mondat:</p> <p>az alany, az állítmány, a tárgy, a határozók, a jelzők</p> <ul style="list-style-type: none">– A mondatrészek: a mondatrészek fogalma, fajtái, felismerésük mondatban, helyes használatuk a mondatok felépítésében <p><i>Mondatok elemzése szerkezeti rajzzal</i></p> <p>10. Az összetett mondat</p> <p>alárendelő, mellérendelő, többszörösen összetett mondatok</p>	
---	--

<p>11. Nyelvi játékok, kreatív feladatok digitális programok használatával is</p> <p>12. Összefoglalás, gyakorlás</p> <p>13. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak</p>	<p>nyelvi szintek; a szó alkotóelemei (hang, fonéma, morféma); a szavak osztályozása, osztályozási szempontjai; szó szerkezet (szintagma): alárendelő, mellérendelő szintagma; mondatrészek: alany, állítmány, tárgy, határozó, jelző; vonzatok; mondat, a mondat szerkesztettsége, mondatfajta; egyszerű mondat, összetett mondat; szórend és jelentés összefüggései</p>

<p style="text-align: center;">10. évfolyam Heti 1 óra 1x34 óra=34 Általános humán, olasz. spanyol</p>	<p style="text-align: center;">óraszámok</p>
<p style="text-align: center;">Ismeretek/fejlesztési követelmények</p>	<p style="text-align: center;">ó</p>
<p>Témakör</p> <p>III. A szöveg fogalma, típusai; a szövegkohézió, a szövegkompozíció; szövegfajták; szövegértés, szövegalkotás</p>	<p style="text-align: center;">11.óra</p> <p>17. óra</p>
<p>1. A szöveg fogalma. A szövegösszefüggés, a beszédhelyzet – A szöveg fogalma, jellemzői</p> <p>2. A szöveg típusai, a szöveg szerkezete – A szöveg szerkezete: a szöveg és a mondat viszonya, szövegegységek</p> <p>3. A szövegkohézió (lineáris és globális) – A szövegszervező erők megismertetése és alkalmazása a gyakorlatban – A szövegelemző képességek fejlesztése – A szövegértelem összetevői: pragmatikai, jelentésbeli és nyelvtani szintje</p> <p>4. A szöveg kifejtettsége – A szövegről való tudás és gyakorlati alkalmazásának fejlesztése (Hatékony jegyzetelési és vázlatírási technikák megismerése, adekvát alkalmazásuk)</p> <p>5. Szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv)</p> <p>6. Szövegtípusok jellemzői megjelenés, műfajok és nyelvhasználati szinterek szerint A szöveg és a szöveget kiegészítő, nem szövegszerű elemek (kép, ábra, táblázat, tipográfia) kapcsolata</p>	

- A szöveg főbb megjelenési formái, típusai, műfajai, korának és összetettségének jellemzői

7. A legjellegzetesebb szövegtípusok, szövegfajták

- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése
- Szövegtípusok: digitális és hagyományos, folyamatos és nem folyamatos
- Összefüggő szóbeli szöveg: felelet, kiselőadás, hozzászólás, felszólalás
- A magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő stb.

- Az esszé

(Az esszé típusai, jellemzői, az esszéírás folyamata.

A tanulmány, az értekezés jellemzői, kidolgozásának állomásai.)

- A munka világához tartozó szövegek (a hivatalos levél típusai, önéletrajz, motivációs levél)

_ Internetes szövegalkotási gyakorlatok (pl. szöveges adatbázis, forrásjegyzék összeállítása, fórum, blogbejegyzés írása).

8. Az intertextualitás

- Szövegek összefüggése, értelemhálózata; intertextualitás
- A szóbeli és az írásbeli szövegértés és szövegalkotás fejlesztése

Intertextualitás: a szövegek transzformációi (pl. mém)

9. A szövegfonetikai eszközök és az írásjelek szerepe a szöveg értelmezésében

- A helyesírási készség fejlesztése
- Helyesírási szótárak használatának tudatosítása

10. A szövegolvasási típusok és szövegértési stratégiák

(Önálló szövegfeldolgozás a szövegbefogadás céljának megfelelő olvasási stratégia és szöveg-feldolgozási mód megválasztásával)

11. Gyakorlás, összefoglalás

12 .Dolgozat

Kulcsfogalmak/ fogalmak	szöveg, szövegösszefüggés, beszédhelyzet; szövegmondat, bekezdés, tömb, szakasz; szövegkohézió (témahálózat, téma-réma, szövegtopik, szövegfókusz, kulcsszó, cím); szövegpragmatika (szövegvilág, nézőpont, fogalmi séma, tudáskeret, forgatókönyv); nyelvtani (szintaktikai) tényező (kötőszó, névmás, névelő, határozószó, előre- és visszautalás, deixis, egyeztetés); intertextualitás, összefüggő szóbeli szövegek: előadás, megbeszélés, vita; a magánélet színtereinek szövegtípusai: levél, köszöntő
-------------------------	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó
<p>Témakör:</p> <p>IV. Stilisztika – stílusrétegek, stílushatás, stíluseszközök, szóképek, alakzatok</p>	<p>11.óra</p> <p>17. óra</p>
<p>1. A stílus fogalma és hírértéke</p> <ul style="list-style-type: none"> – A stílus, a stilisztika, a stílustípusok – A stílusérték – A stílushatás <p>2. A stílus kifejező ereje</p> <ul style="list-style-type: none"> – A stílus szerepének tudatosítása – A stiláris különbségek felfedeztetése – (A stíluselemek, stíluseszközök szerepének értelmezése művészi és mindennapi szövegekben (jelentésfeltáró, hatáselemző gyakorlatok) <p>3. Stílusrétegek: társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki és irodalmi stílus)</p> <p><i>Stílusparódia</i></p> <p>4. Stílusárnyalatok (pl.: neutrális, gúnyos, patetikus, népies, familiáris, költői, archaikus)</p>	

5. A mondatstilisztikai eszközök (a verbális stílus, nominális stílus, a körmondat)

6. Hangszimbolika, hangutánzás, hangulatfestés

7. Szóképek (egyszerű; hasonlatból kinövő szóképek /metafora, szinesztézia/, érintkezésen nyugvó szóképek /metonímia, szinekdoché/, összetett szóképek /összetett költői kép, allegória, szimbólum

- A mindennapi kommunikáció gyakori metaforikus kifejezéseinek és használati körének megfigyelése, értelmezése
- A metaforikus kifejezések szerkezete, jellemző típusai, használatuk
(A metafora funkciója és használata a mindennapi, továbbá a publicisztikai és a tudományos nyelvhasználatban.)

Összetett képrendszerek, képi hálózatok, jelképrendszerek

8. Költői alakzatok (ismétlés, felcserélés, kihagyás) köznyelvi és irodalmi szövegekben.

- Az alakzatok és a szóképek hatásának, szerepének vizsgálata szövegelemzéskor

9. Korstílusok, stílusirányzatok

10. Stílusgyakorlatok

- Értelmezési gyakorlatok különböző beszédhelyzetekben
- A mondat- és szövegjelentést meghatározó tényezők felismertetése, tudatosítása
- A magyar szórend megváltozása és az üzenet jelentésváltozása közötti összefüggés tudatosítása

11. A hangalak és jelentés viszonyának felismertetése

- A hangalak és a jelentés viszonya, jelentésmező
- Motivált és motiválatlan jelentés

12. A jel és a nyelvi jel fogalma, összetevői

<ul style="list-style-type: none"> – A jel és a jelentés összefüggése, jelentéselemek – A mondat- és szövegjelentés <p>13. Gyakorlás, összefoglalás</p> <p>14. Dolgozat</p>	
<p><i>Kulcsfogalmak/ fogalmak</i></p>	<p>stílus, stilisztika, stílustípus (bizalmas, közömbös, választékos stb.); stílusérték (alkalmi és állandó); stílusréteg (társalgási, tudományos, publicisztikai, hivatalos, szónoki, irodalmi); stílushatás; néhány gyakoribb szókép és alakzat köznyelvi és irodalmi példákban, jelentésszerkezet, jelentéselem, jelentésmező, jelhasználati szabály; denotatív, konnotatív jelentés; metaforikus jelentés; motivált és motiválatlan szó, hangutánzó, hangulatfestő szó; egyjelentésű, többjelentésű szó, azonos alakú szó, rokon értelmű szó, hasonló alakú szópár, ellentétes jelentés</p>

Irodalom 9. évfolyam Általános, olasz, spanyol heti 2óra 34x2= 68 humán heti 3óra 34x3= 102	óraszámok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám ó
Témakör: I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom	11.óra

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok	ált. ol./sp 4. óra	humán 5. óra
<p>1. Az irodalom és hatása</p> <p>A művészet fogalma, művészeti ágak. Művészet és irodalom. Az irodalom születése, hatása. Az irodalmi kommunikáció</p> <p>Karinthy Frigyes: A cirkusz</p> <ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészek olvasása, közös értelmezése 	1 óra	<i>1. óra</i>
<p>2. Szerzők, művek párbeszéde</p> <p>Aiszóposz: A tücsök és a hangya</p> <p>Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök</p> <p>Romhányi József: Tücsökdal</p> <ul style="list-style-type: none"> – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	1. óra	<i>1. óra</i>
<p>3. Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei</p> <p>Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes- történetek (részletek)</p>	1. óra	<i>1. óra</i>

4. Műnemi-műfaji rendszer <i>h: Feladatok- műfajok</i>	1. óra	2. óra
Fogalmak: művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, monda, elbeszélés, regény, elbeszélő költemény, dal, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, történet, elbeszélés, lírai én, narrátor, beszélő, dialógus, monológ		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok	ó
Témakör: II. Az irodalom ősi formái. Mágia, mítosz, mitológia	8. óra 11. óra	11.óra

Ismeretek	általános ol/sp 8. óra	humán 11. óra
<u>Ismeretek:</u> 1. Az ősi magyar hitvilág Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részletek) Irodalom és mozgókép: Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)	2. óra	3. óra
2. A görög mitológia A világ születése; istenek születése és harca; istenek nemzedékei, világkorszakok; az ember teremtése Az olimposzi istenek A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz, Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és Ariadné, a Minótauros)	4. óra	6. óra
3. Egyéb teremtésmítosz - Babiloni teremtésmítosz	1. óra	1. óra

<p>Babiloni teremtésmítosz (részlet)</p> <p>Dolgozat</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Hősök és archetípusok a kortárs kultúrában, pl. populáris filmen, videojátékban vagy képregényben – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése – Az alapvető emberi magatartásformák felismerése és azonosítása a mitológiai történetekben és eposzokban – A vándormotívumok felismerése pl. vízözön, örök élet utáni vágy – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése <p>A görög kultúra máig tartó hatásának felismerése: pl. archetipikus helyzetek, mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás; mai magyar szókincs.</p>	<p>1. óra</p>	<p><i>1. óra</i></p>
<p>FOGALMAK</p> <p>szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	ó	
Témakör: <u>III. A görög irodalom</u>	12.óra	20 .óra	
Ismeretek		általános	humán
A. Az epika születése		ol/sp	
<u>B. A görög líra, az időmértékes verselés</u>		12. óra	20. óra
C, A görög dráma			
<u>Ismeretek:</u>			
A. Az epika születése		4. óra	7. óra
Homérosz: Íliász vagy Odüsszeia (részletek)			
A szerzőkhöz, illetve hősökhöz kapcsolódó toposzok. Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatása, továbbélése többféle értelmezésben az európai és a magyar irodalomban, képzőművészetben, filmen.		3. óra	5. óra
<u>B. A görög líra, az időmértékes verselés</u>			
Alkaiosz: Az állam hajója			
Alkaiosz: Bordal			
Szapphó: Aphroditéhez			
Szapphó: Édesanyám! Nem perdül a rokka			
Anakreón: Töredék a halálról Anakreón: Gyűlölöm		4. óra	6. óra
C, A görög dráma			
<u>Színház- és drámatörténet:</u>			
Az antik görög színház jellemzői. Drámai előadások (tragédia és komédia), versenyjátékok. Az antik dráma hatása a drámatörténetre.			
Szophoklész: Antigoné		1. óra	2. óra
Összefoglalás, dolgozat			

Fejlesztési feladatok/ célok:

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hősokhöz kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen,
- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése.
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különféle magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás,) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése

Fogalmak: eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmi, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzis

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	ó
<p>Témakör:</p> <p>IV. A római irodalom</p>	<p>4.óra</p>	<p><i>4.óra</i></p>
<p>Ismerete:</p> <p>Szemelvények a római lírából és epikából.</p>	<p>általános ol/sp 4. óra</p>	<p>humán 4. óra</p>
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p>Szemelvények a római lírából és epikából.</p> <p><u>A, A polgárháborúk kora</u></p> <p>Catullus: Gyűlölködés és szeretek</p> <p><i>B, Augustus kora</i></p> <p>Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)</p> <p>Vergilius: IX. ecloga</p> <p>Horatius: Thaliarchushoz</p> <p>Ovidius: Átváltozások</p> <p>Pygmalion</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek. – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata; – Irodalmi műfajok, versformák megismerése; – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése; – A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás); 		
<p><u>Fogalmak:</u> imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horatiusi alapelvek, ars poetica</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok	
Témakör: V. A Biblia mint kulturális kód	11.óra 11. óra 1.óra	
Ismeretek <i>A, Az Ószövetség</i> <i>B, Újszövetség</i>	általános ol/sp 11. óra	humán 18. óra
<u>Ismeretek:</u> A, az Ószövetség 1. Történelmi könyvek: Mózes első könyvéből részletek : (Teremtéstörténet, József) Mózes második könyvéből részletek: (Kivonulás Egyiptomból (részletek), a Tízparancsolat) 2. Tanító könyvek: Zsoltárok könyve (23., 42.) 3. Az Ószövetség és a képzőművészet (pl.: Michelangelo Buonarroti, Pieter Bruegel, William Blake, Modigliani képei) B, Újszövetség Az „örömhír”: Máté evangéliumából részletek: (Jézus Krisztus születése, megkeresztelése, Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A magvető példázata, Passió-történet, Jézus feltámadása) Lukács evangéliumából (részletek): (Az irgalmas szamaritánus, A tékozló fiú, Pál apostol Szeretethimnusa) Az Újszövetség és a képzőművészet (pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, Tintoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy Mihály)	4. óra 6. óra	7. óra 10. óra

<p>A bibliai hagyomány továbbélése az európai és a magyar szóbeli és írásos kultúrában (pl. szókinsben, szólásokban, témákban, motívumokban)</p> <p>Dolgozat, összefoglalás</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése – Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése – Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeteken átívelő, alapvető kódjához – Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókinsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma – A Biblia máig tartó hatása az európai irodalomra és művészetre (zene, képzőművészet, film; dramatikus hagyomány parafrázisok, adaptációk többféle művészeti ágból). <p>A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok</p>	1. óra	1.óra
<p>Fogalmak: Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsék, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör:</p> <p>VI. A középkor irodalma</p>	<p>11.óra</p> <p>12. óra 17 .óra</p>	
<p>Ismeretek</p> <p><i>A, Egyházi irodalom</i></p> <p><i>B, Lovagi és udvari irodalom</i></p> <p><i>C, Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</i></p> <p><i>D, A középkor világi irodalma</i></p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>12. óra</p>	<p>humán</p> <p>17. óra</p>
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p><i>A, Egyházi irodalom</i></p> <p><i>a, epika</i></p> <p>Szent Ágoston: Vallomások (részlet)</p> <p>Halotti beszéd és könyörgés</p> <p><i>b, líra</i></p> <p>Jacopone da Todi: Himnusz a fájdalmas anyáról</p> <p>Ómagyar Mária-siralom</p> <p><i>B, Lovagi és udvari irodalom</i></p> <p><i>a, epika</i></p> <p>Anonymus: Gesta Hungarorum (részlet)</p> <p>Irodalom és film: Terry Jones és Terry Gilliam: Gyalog galopp</p> <p><i>b, líra</i></p> <p>Walter von der Vogelweide: A hársfaágak csendes árnyán</p> <p><i>C, Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)</i></p> <p><i>D, A középkor világi irodalma</i></p> <p>vágánsköltészet, Carmina Burana (részlet)</p> <p>(Irodalom és zene Carl Orff: Carmina Burana)</p>	<p>3. óra</p> <p>2. óra</p> <p>3. óra</p> <p>3. óra</p>	<p>4. óra</p> <p>1. óra</p> <p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>4. óra</p> <p>4. óra</p>

<p>François Villon: A nagy testamentum (részletek)</p> <p>Dolgozat</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának bevezetése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata (történelmi és művelődéstörténeti korszakolás problémáit (ókor-középkor- reneszánsz fogalmak koordinátái – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismétlése – Szövegrészlet elemzése a középkor irodalmából az alábbi műfajok közül: vallomás, lovagi epika, legenda, himnusz – A középkori irodalom jellegének megismerése az ókeresztény és középkori szakaszban – A vallásos és világi irodalom együtthatásának megismerése – Az egyház irodalomra gyakorolt hatásának megértése – A kéziratos kor írási és olvasási szokásainak megismerése – Az antikvitás középkorra tett hatásának felismerése (pl. Vergilius-Dante) <p>Dante és Villon életműve jelentőségének megértése</p>	<p>1. óra</p>	<p>1. óra</p>
<p>Fogalmak középkor, korstílus, művelődéstörténet, romanika, gótika, patrisztika, skolasztika, katedrális, vallomás, legenda, rím, egyházi kultúra, lovagi kultúra, trubadúr, moralitás, vágáns költészet, nyelvemlék, szövegemlék, gesta, krónika, intelem, kódex, prédikáció, Pokol, Purgatórium, Paradicsom, emberiségköltemény, allegória, szimbólum, tercina, balladaforma, rondó, rím, oktáva, testamentum, haláltánc, oximoron</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok	
<p>Témakör:</p> <p>VII. A reneszánsz irodalma</p> <p>23/34 óra a téma: ebből 9. évf.</p> <p>17 óra/19.óra</p> <p>10.évf. 6.óra</p>	<p>11.óra</p> <p>17. óra 28 óra</p> <p>+8</p>	
<p>Ismeretek</p> <p><i>A, <u>A humanista irodalom</u></i></p> <p><i>B, <u>A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra</u></i></p> <p><i>C, <u>A reformáció világi irodalma</u></i></p> <p><i>D, <u>Líra a reformáció korában</u></i></p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>(17. óra)</p> <p>7. óra</p> <p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>6. óra</p>	<p>humán</p> <p>(19.óra</p> <p>+8 óra)</p> <p>8 óra</p> <p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>7. óra</p>
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p><u><i>A, A humanista irodalom</i></u></p> <p><i>a, Líra</i></p> <p>Petraca : <i>Daloskönyv</i> (Pó, földi kérgem)</p> <p><u>Portré</u> : Janus Pannonius: lírája, jellemző témái (pl. öntudat, békevágy, betegség). Epigrammák és elégiák</p> <p>Pannónia dicsérete, Egy dunántúli mandulafáról, <i>választható: ESZ: (Búcsú Váradtól , A saját lelkéhez)</i></p> <p>Janus Pannonius Pécs költője</p> <p><i>b, epika</i></p>	<p>(7. óra)</p> <p>1. óra</p> <p>3. óra</p> <p>1. óra</p> <p>1. óra</p>	<p>(8. óra)</p> <p>1. óra</p> <p>3. óra</p> <p>1. óra</p> <p>1. óra</p>

Boccaccio: Dekameron (részletek)		
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella novella elemzés szempontjai	1. óra	1. óra
Dolgozat	1. óra	1. óra
<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, ismételése – Petrarca-sonett megismerése – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése Janus Pannonius műveinek olvasásával és értelmezésével – megismerni egy humanista alkotó portréját, költői és emberi szerepvállalását; személyes élményanyagának költészetformáló szerepét; <ul style="list-style-type: none"> - az életmű néhány fontos témája lírai alany magatartása (pl. költői öntudat, művészi becsvágy, búcsúzás, betegség, j 	2 óra	2. óra
–		
<i>B. A reformáció vallásos irodalma, az anyanyelvű kultúra születése, hatása az irodalomra, a magyar nemzeti tudatra</i>		
Ismeretek:		
<ul style="list-style-type: none"> – Bibliafordítások: Károli Gáspár Szent Biblia fordítása (részlet) – Zsoltárfordítások: Szenczi Molnár Albert: 42. zsoltár – Heltai Gáspár: Száz fabula (részletek) 		
<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése 		

<ul style="list-style-type: none"> – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése 	(2. óra)	(2. óra)
	1. óra	1. óra
<u>C, A reformáció világi irodalma</u>		
a, Históriai énekek	1. óra	1. óra
Tinódi Lantos Sebestyén: Eger vár viadaljáról (részlet)		
b, Széphistóriák		
Gyergyai (Gersei) Albert: História egy Árgirus nevű királyfiról és egy tündér szűz leányról (részletek)		
<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u>		
<ul style="list-style-type: none"> – A reformáció kultúrtörténeti jelentőségének (iskolák, nyomdák, anyanyelvűség) megismerése – A XVI. századi Magyarországon a reformáció gyors terjedése okainak (miért és hogyan) megértése – A XVII. század elejétől megjelenő a katolikus megújulás jellemzőinek megismerése – A magyar és európai reformációs irodalom műfaji gazdagságának, sokszínűségének megismerése 	5. óra	6 óra
	3. óra	4.óra
<i>D, Líra a reformáció korában</i>		
<i>a, Portré: Balassi Bálint</i>		
Balassi Bálint lírája; költői tudatosság; az életmű néhány tematikus és formai jellemzője		
Balassi Bálint: Egy katonaének		
Balassi Bálint: Borivóknak való		
Balassi Bálint: Adj már csendességet		
Balassi Bálint: Hogy Júliára találá...		
	1. óra	1. óra
	1.óra	1.óra
<i>b, William Shakespeare: LXXV. szonett</i>		
Dolgozat		
Feladatok, szövegalkotás és a tananyag elmélyítése!		
		9. óra

<p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív-produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Az alkotó költői portréja és magatartása (az életmű 3-4 darabja nyomán); – – az életmű megközelítési problémái (kötetkompozíció; kéziratos énekeskönyv; különféle felfogások: kompozíció / tematika); – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos verselés alapjai – – Népköltészet, közköltészet és műköltészet a régi és klasszikus magyar irodalomban – A szonett formai változása Shakespeare-nél – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével 		
<p><u>Fogalmak</u></p> <p>A: reneszánsz, humanizmus, reformáció, szonett, novella, novellafüzér, anekdota, búcsúvers</p> <p>B: bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia</p> <p>C: bibliafordítás, zsoltárfordítás, vitairat, vitadráma, jeremiád, fabula, dallamvers, szövegvers, mese, példázat, históriás ének, széphistória, lovagregény-paródia</p> <p>D: Balassi-strófa, Balassa-kódex, hárompilléres versszerkezet, katonaének, szonett</p>		

Irodalom 10. évfolyam Általános, olasz, spanyol heti 3óra 34x3= 102 humán heti 3óra 34x3= 102	ó óraszámok	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		
Témakör: VII. A reneszánsz irodalma A 9. évfolyamos téma folytatása	11.óra	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <u>E. Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</u> 10. évf.: 6 óra	általános ol/sp 6.óra	humán
<u>Ismeretek:</u> <u>E. Színház- és drámatörténet: dráma a reformáció korában</u> 1. A dráma , színjátszás középkori előzményei Néhány sajátos színjátéktípus a 10–16. században (a középkor és reneszánsz vallásos és világi előadási formái). Rögtönzés cselekményváz alapján. 2, Reneszánsz színház 3.. William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi Irodalom és film: Franco Zeffirelli: Hamlet (vagy más feldolgozás) Dolgozat	1.óra 1. óra 3. óra 1. óra	
<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u> – Az angol reneszánsz színház és dráma jellemzőinek, a shakespeare-i dramaturgia és nyelvezet befogadása, reflektálás Shakespeare drámáiról életművének hatására		

<ul style="list-style-type: none"> – A színházi kultúra alapvető változásai a görög színháztól a shakespeare-i színházig – A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése – Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése – Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában – A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése – A törzsanyagban megjelölt művek egyikének feldolgozása – Lehetőség szerint a szerző valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása 		
<p><u>Fogalmak</u></p> <p>Commedia dell'arte, farce, misztériumjáték, moralitás, passió, rögtönzés, állandó típusok, színpadformák. blank verse, , hármas színpad, a shakespeare-i dramaturgia, királydráma, bosszúdráma, lírai tragédia</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok	ó
Témakör: VIII. A barokk és a rokokó irodalma	11.óra	9. óra

Ismeretek	általános	humán
<i>A, Epika</i>	ol/sp	
<i>B, A kuruc kor lírája: művek, műfajok</i>	6. óra	
	2. óra	
<u>Ismeretek:</u>		
<i>A, Epika</i>	6. óra	
<i>a, Vitairatok, vallásos értekezések – a katolikus megújulás</i> Pázmány Péter: Alvinczi Péter uramhoz írt öt szép levél (részlet)		
<i>b, Portré: Zrínyi Miklós és a barokk eposz</i> Zrínyi Miklós: : <i>Szigeti veszedelem</i> (részletek); a barokk eposz (szerkezet; koncepció; embereszmény /a főhős mint Krisztus katonája; értékrend		
<i>c, Levél</i> Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112)		
<i>d, Tudományos élet</i> Apáczai Csere János: Magyar Encyclopaedia (részlet)		
<i>B, A kuruc kor lírája: művek, műfajok</i>	2. óra	
Rákóczi-nóta, Őszi harmat után	1. óra	
Dolgozat		
<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u>		
– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében		

<ul style="list-style-type: none"> – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti háttérének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – A barokk formajegyei az irodalmi művekben és más művészeti ágakban is, összhangban az irodalommal – A törzsanyagban felsorolt szerzők és műveik megismerése, rendszerezése, – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyaghoz tartozó művek olvasásával és értelmezésével – az eposzi kellékek – hagyományozódásával, az antik és barokk eposzok különbségével (koncepció, szerkezet, értékrend, embereszmény) 		
<p>FOGALMAK barokk, katolikus megújulás (ellenreformáció), jezsuita, barokk eposz, barokk körmondat, pátosz, röpirat, fiktív levél, kuruc, labanc, bujdosóének, toborzó dal, kesergő, rokokó, emlékirat, eposzi konvenciók a barokkban, erkölcsi érték, heroizmus,</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	ó
Témakör: IX. A felvilágosodás irodalma	11.óra 38. óra	

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok A, Az európai felvilágosodás	általános ol/sp 12. óra	humán
<u>Ismeretek:</u> A felvilágosodás irodalmának jellemző műfajai és stílusirányzatai: klasszicizmus, szentimentalizmus (érzékenység), rokokó Művek, szemelvények az angol, francia és német irodalomból <i>a, Epika</i> Jonathan Swift: Gulliver utazásai (részletek) Voltaire: Candide (részletek)	1. óra 4. óra	

<p><i>b, Dráma</i></p> <p>A francia klasszicista dráma</p> <p>Irodalom és színház:</p> <p>A klasszicizmus elvárásai. Tragédia és komédia.</p> <p>A francia színház a 17. században (színház, előadás és dramaturgia összekapcsolódása).</p> <p>Molière: <i>Tartuffe</i> vagy A fősfény. A komikum megjelenési formái.</p> <p>Johann Wolfgang von Goethe: Faust I. (részletek)</p>	<p>4. óra</p>	
<p><i>C, Líra</i></p> <p>Robert Burns: John Anderson</p> <p>Robert Burns: Falusi randevú</p> <p>(Johann Wolfgang von Goethe: A vándor éji dala, William Blake: A tigris)</p>	<p>1. óra</p>	
<p>Dolgozat</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusai jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése – eszmetörténeti korszak, filozófiai irányzat és stílusirányzat kategóriái – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílusok jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusai időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – A tanév során megismert szövegek új szempontú rendszerezése, áttekintése a történetiség, a korstílusok nézőpontjából – A klasszicizmus eszmetörténeti háttére, főbb sajátosságai <p>A felvilágosodás mint mozgalom és mint eszmetörténeti irányzat</p>	<p>1. óra</p>	
<p>FOGALMAK felvilágosodás, klasszicizmus, szentimentalizmus, enciklopédia, racionalizmus, empirizmus, utaztató regény, tézisregény, „sziget regény”, szatíra, gúny, klasszicista dráma, normatív poétika, rezonőr, weimari klasszika, drámai költemény, fejlődésregény, énregény, levélregény, tézisregény, ellenutópia, szatíra (szatirikus hangnem).</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám ó
<p>Témakör:</p> <p>IX. A felvilágosodás irodalma</p>	<p>11.óra 38. óra</p>

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok	általános	humán
<p>B, A felvilágosodás korának magyar irodalma: rokokó, klasszicizmus és szentimentalizmus</p>	<p>ol/sp</p> <p>10. óra</p>	
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p>a, Epika</p> <p>Bessenyei a felvilágosodás kezdet Magyarországon (Művelődésfejlesztési program)</p> <p>Kazinczy Ferenc irodalomszervező tevékenysége és írói munkássága</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Dorottya vagyis a dámák diadalma a fárságon (részletek)</p> <p>Kármán József: Fanni hagyományai (részletek)- szentimentális naplóregény</p> <p>b, Líra</p> <p>Kazinczy Ferenc: Tövises és virágok (részletek)</p> <p>Portré: Csokonai Vitéz Mihály</p> <p>Csokonai Vitéz Mihály portréja; életművének műfaji, formai és stiláris sokszínűsége</p> <p>Az estve, A boldogság, Tartózkodó kérelem, Szerlemdal a csikóbőrös kulacshoz, A Reményhez, A Magánosságához, <i>A tihanyi Ekhóhoz,</i></p> <p><i>Dolgozat</i></p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <p>– Az irodalomtörténeti korszakolás sajátosságainak, nehézségeinek, céljainak megismerése</p>	<p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>6. óra</p> <p>1. óra</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – A művelődéstörténeti kontextus jelentőségének megértése az irodalmi mű elemzésében – Az irodalomtörténeti korszak történelmi, művelődéstörténeti hátterének, sajátosságainak tanulmányozása – A korstílus fogalmának rögzítése; az irodalom és a társművészetek kapcsolata – a magyar irodalomtörténettel és a nemzeti kultúrával, hagyományokkal kapcsolatos ismereteinek elmélyítése a törzsanyagban rögzített szerzők és műveik olvasásával és értelmezésével – Csokonai életművének jellege, helye, szerepe a magyar irodalom történetében; jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák – és a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezése; egy-egy szóbeli témakör kifejtése; 		
<p>FOGALMAK vátesz, röpirat, komikus vagy vígeposz, szentimentális levélregény, nyelvújítás, ortológusok, neológusok, stíluszintézis, piktúra, szentencia, anakreoni dalok, népies helyzetdal irodalmi élet, művelődési program, értekezés, szimultán ritmus, bölcséleti óda, elégiko-óda, elégia, dal, episztola, létösszegzés, időszembesítő verstípus.</p>		
Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	ó
<p>Témakör:</p> <p>IX. A felvilágosodás irodalma</p>	<p>11.óra</p> <p>38.óra</p>	

<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p><i>C, A klasszicizmus és kora romantika a magyar irodalomban</i></p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>16. óra</p>	<p>humán</p>
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p><u>a. Líra</u></p> <p><i>Portré: Berzsenyi Dániel:</i> portréja; jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében</p> <p>Osztályrészem, Levéltöredék barátnémhoz, A közelítő tél, A magyarokhoz (I.), <i>A magyarokhoz (II.)</i></p>	<p>10. óra</p>	

<p>Kisfaludy Károly: Mohács (részlet)</p> <p>Portré: Kölcsey Ferenc alkotói portréja; közéleti szerep, egyéni és közösségi sors</p> <p>Himnusz, Vanitatum vanitas, Zrínyi dala, Zrínyi második éneke, <i>Huszt</i></p> <p>b, Epika</p>	1. óra	
<p>Kölcsey Ferenc: Nemzeti hagyományok (részletek)</p> <p>Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p> <p>c, Színház és dráma</p> <p>Katona József: Bánk bán (– sok szempontú műértelmezés. Pl. – magánéleti és közéleti konfliktus, alapkérdések; – a szereplők körei, Bánk összeomlása; a címszereplő megítélésének változatai; felépítés, szerkezeti megoldások (az V. felvonás szerepe).)</p>	4. óra	
<p>Dolgozat</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai és prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – Bevezetés a költészet olvasásába: néma és hangos olvasás, megzenésített versek befogadása, versmondás, költemények kreatív- produktív feldolgozása – Lírai beszédhelyzetek, szerepek, alapvető műfajok (dal, epigramma, óda, elégia) – Líra és metrika, líra és zeneiség: az ütemhangsúlyos és időmértékes verselés alapjai 	1. óra	

<ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett költemények részletesebb értelmezése a korábban megismert stilisztikai-poétikai fogalmak segítségével – Berzsenyi életművének jellege, helye, szerepe a magyar irodalom történetében; jellemző stílusirányzatok, műfajok, verstípusok és versformák – Berzsenyi műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezése; egy-egy szóbeli témakör kifejtése; – nemzeti tragédiánk sajátosságait (problematika, drámai szerkezet és nyelv, sajátos lezárás, „megoldás) – a dráma elemző feldolgozása – a mű értelmezéseinek kritikus befogadása; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítása és az abban megjelölt feladat kifejtése – reformkor-nemzeti romantika-népiesség fogalmak tartalma, szerepe és jelentősége – Kölcsey életművének jellege, az alkotók helye, szerepe a magyar irodalom történetében; – a Kölcsey műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezése; egy-egy szóbeli témakör kifejtése 		
<p>FOGALMAK nemzeti himnusz, értekezés, intelleum, értékszembesítő és időszembesítő verstípus, nemzeti identitás, közösségi értékrend, költői öntudat, prófétai szerephelyzet</p> <p>Vándorszínház, állandó színház, szerepkör, intrikus, naiva, késleltetés, drámai nyelv, klasszicizmus és romantika</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	óó
<p>Témakör:</p> <p>X. A romantika irodalma</p>	<p>41 óra</p> <p>46. óra</p>	

Ismeretek	általános	humán
<p>Európai romantika irodalma</p>	<p>ol/sp</p> <p>12. óra</p>	
<p><u>Ismeretek:</u></p> <p>A romantika irodalmának jellemzői (esztétikai elvek, művészi szabadság, stílus- és formajegyek; ironikus látásmód, groteszk minőség).</p> <p>Új műfajok, formák (pl. történelmi regény, bűnügyi történet, drámai költemény, verses regény).</p> <p>a, <i>Az angolszász romantika</i></p> <p>George Byron egy szabadon választott művéből részlet</p> <p>Sir Walter Scott: Ivanhoe (részlet)</p> <p>Edgar Allan Poe: A Morgue utcai kettős gyilkossá</p> <p>b, <i>A francia romantika</i></p> <p>Victor Hugo: A párizsi Notre-Dame (részlet)</p> <p>c, <i>A német romantika</i></p> <p>Heinrich Heine: Loreley</p> <p>d, <i>Az orosz romantika</i></p> <p>Alexandr Szergejevics Puskin: Anyegin (részletek)</p> <p>e, <i>lengyel romantika</i></p> <p>Adam Mickiewicz: A lengyel anyához</p> <p>Dolgozat</p>	<p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>3. óra</p> <p>1. óra</p> <p>1. óra</p>	

<u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u> <ul style="list-style-type: none"> – A korstílus fogalmának használata az európai művelődéstörténetben – Az európai irodalom nagy korstílusa jellemzőinek, történelmi és eszmei háttérének megismerése – Irodalom és képzőművészet kapcsolata; a korstílus jelenléte a képzőművészetekben – Az európai irodalom nagy korstílusa időbeli és térbeli viszonyainak, különbségeinek megismerése – A korstílus felhasználása az irodalmi elemzés egyik kontextusaként – Az európai romantika sajátosságai; néhány szövegrészlet a romantikus művek köréből 		
<p>FOGALMAK korstílus, romantika, verses regény, történelmi regény, felesleges ember</p> <p>Műfajkeveredés, hangnemi kevertség, groteszk, ironia, bűnügyi történet, , regényciklus, analitikus regény</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok	óraszámok
Témakör: X. A magyar romantika irodalma	34. óra	11.óra

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <p style="text-align: center;"><i>A, Életművek a magyar romantika irodalmából</i></p> <p style="text-align: center;"><i>a, Vörösmarty Mihály</i></p>	általános ol/sp 10. óra	humán
<u>Ismeretek:</u> Romantikus világlátás, tematika és képalkotás lírában és drámában <u>Líra:</u> Szózat, Gondolatok a könyvtárban, A merengőhöz, Az emberek, Előszó, A vén cigány <u>Drámai költemény:</u> értelmezésével (pl. alapkérdések, értékszerkezet, motívumok, műfaji sajátosságok: mesejáték/drámai költemény). Csongor és Tünde	(9. óra) 5. óra 4.óra	

<p>Dolgozat</p> <p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – A hazához fűződő viszonyt tematizáló lírai szövegek olvasása, értelmezése Vörösmarty Mihály életművéből a törzsanyagban meghatározottak szerint – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések szellemi hátterének feltárása a társadalomtörténeti jelenségként is értelmezett irodalomban – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok érzékelése és értelmezése – Intertextuális utalások azonosítása és értelmezése, következtetések levonása – Vörösmarty életművének jellege, az alkotók helye, szerepe a magyar irodalom történetében; – a Vörösmarty műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezése; egy-egy szóbeli témakör kifejtése 	1. óra	
<p>FOGALMAK rapszódia, drámai költemény értékszembesítő és időszembesítő verstípus, romantikus irónia</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	Óraszám	Óó
<p>Témakör:</p> <p>X. A magyar romantika irodalma</p>	<p>11.óra</p> <p>34. óra</p>	

<p>Ismeretek</p> <p style="text-align: center;"><i>b, Petőfi Sándor</i></p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>14. óra</p>	<p>humán</p>
---	--	--------------

<p><u>Ismeretek:</u></p> <p>Petőfi Sándor életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartás) és jellemző alkotások. A népi szemléletmód hatása; romantika és népiesség.</p> <p>Témák (pl. szerelem, táj, ars poetica), versciklusok; lírai műfajok és líratípusok (pl. dalok, helyzetdalok, ódák, elégiák, rapszódiai; tájlíra, forradalmi látomásvers) és versformák változatossága;</p> <p><u>Líra</u></p> <p>A négyökrös szekér, A bánat? egy nagy oceán, A természet vadvirága, Fa leszek, ha..., Reszket a bokor, mert..., Minek nevezzetek? Egy gondolat bánt engemet, A puszta, télen vagy Kis-Kunság, A XIX. század költői, Fekete-piros dal, <i>Szeptember végén</i>, <i>Beszél a fákkal a bús őszi szél</i></p> <p><u>Epika</u></p> <p>Verses epika</p> <p>A helység kalapácsa (részlet)</p> <p>Az apostol (részlet)</p> <p>Dolgozat</p>	<p>13. óra</p>	
<p><u>Fejlesztési feladatok/ célok:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megnevezett versek szövegre épülő ismeretén, értelmezésén, elemzésén – Petőfi életművének főbb témái (szerelem, táj, haza, forradalom, család, házasság, ars poetica stb.) és műfajainak megismerése – A költő epikájának (<i>Az apostol</i>, <i>A helység kalapácsa</i>) néhány sajátossága részletek vagy egész mű tanulmányozásán keresztül – Petőfi alkotói pályájának és életútjának kapcsolatai, főbb szakaszai – A népiesség és a romantika jelenlétének bemutatása Petőfi Sándor életművében – Petőfi életútja legfontosabb eseményeinek megismerése; Petőfi korának irodalmi életében – A Petőfi-életmű befogadástörténetének néhány sajátossága, a Petőfi-kultusz születése – A Petőfi-életmű szerepe, hatása a reformkor és a forradalom történéseiben 	<p>1. óra</p>	

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Homérosz: Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből).
Dante Alighieri: Isteni színjáték – Pokol (részletek)
François Villon: A nagy testamentum (részletek)
Boccaccio: Dekameron, Első nap 3. novella
William Shakespeare: Romeo és Júlia vagy Hamlet, dán királyfi
Zrínyi Miklós: Szigeti veszedelem (részletek)
Mikes Kelemen: Törökországi levelek (1., 37., 112.)
Molière: A fősvény vagy Tartuffe
Katona József: Bánk bán
Vörösmarty Mihály: Csongor és Tünde
Petőfi Sándor: A helység kalapácsa (részlet)
Jókai Mór: A huszti beteglátogatók (novella)
Jókai Mór: Az arany ember

MEMORITEREK

Homérosz: Odüsszeia (részlet)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek
Halotti beszéd és könyörgés (részlet)
Ómagyar Mária-siralom (részlet)
Janus Pannonius: Pannónia dicsérete
Balassi Bálint: Egy katonaének (részlet)

Balassi Bálint: Adj már csendességet... (részlet)
Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem (az általános iskolai memoriter felújítása)
Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Berzsenyi Dániel: A közelítő tél (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: A magyarokhoz (I.) (1. versszak)
Berzsenyi Dániel: Osztályrészem (1. versszak)
Kölcsey Ferenc: Himnusz (az általános iskolai memoriter felújítása)
Kölcsey Ferenc: Zrínyi második éneke (részlet)
Vörösmarty Mihály: Szózat (az általános iskolai memoriter felújítása)
Vörösmarty Mihály: Gondolatok a könyvtárban (részlet)
Vörösmarty Mihály: Előszó (részlet)
Petőfi Sándor: A bánat? egy nagy oceán...
Petőfi Sándor: Fa leszek, ha...
Petőfi Sándor: A XIX. század költői (részlet)

11-12. évfolyam

A 11-12. évfolyam a közoktatás utolsó szakasza. Ez a képzési szakasz a nevelési és oktatási célokat tekintve a legösszetettebb: nemcsak új ismereteket kell átadni, hanem a meglévő ismeretek gyakorlati felhasználását is, emellett bővíteni és fejleszteni kell a tanulók kompetenciáit. Kiemelt feladat a szövegértés és a szövegalkotás tanítása. Ennek a képzési szakasznak a végén a tanulók érettségi vizsgát tesznek. Fontos cél, hogy ismereteik és képességeik birtokában önállóan fel tudjanak készülni a közép- és az emelt szintű érettségire. A 11-12. évfolyamon elvárható, hogy a tanulók képesek legyenek projekt- vagy kutatómunkában részt venni. Etikusan és kritikusan használják a hagyományos, papíralapú, illetve a világhálón található és egyéb digitális adatbázisokat. Felismerjék az adott kommunikációs helyzetet, s arra írásban és szóban is adekvátan válaszoljanak. Képesek legyenek az összetett szövegek elsődleges jelentése mögé látni, a jelentéseket értelmezni, gondolataikat írásban és szóban is pontosan és elegánsan, illetve az adott kommunikációs helyzetnek megfelelően megfogalmazni. Képesé váljanak érvekkel vagy cáfolatokkal igazolni nézeteiket, véleményüket. Sajatítsák el a mindennapi életben szükséges szövegalkotás alapvető követelményeit (műfajok, stílus, retorikai építkezés).

A tanulmányaik során szerzett ismereteik és készségeik révén ismerjék a magyar irodalomtörténet korszakait, képesek legyenek azokat az európai és világirodalmi folyamatokkal összekapcsolni. Lássák meg a magyar irodalom nagy filozófiai, társadalmi, esztétikai kérdésfelvetéseit, az egyes művekben található válaszokat ezekre a kérdésekre. Tudják értelmezni a szerzők és irodalmi alkotások időn és téren átívelő párbeszédét, a magyar irodalom jellegzetes motívumait, s ezek jelentésváltozását az irodalom történetében. Váljanak képesé az absztrakt gondolkodásra, a differenciált véleményalkotásra. Értsék az irodalom és a történelem kapcsolatát. Ezt szolgálja „*A XX. századi történelem az irodalomban*” című anyagrészt. A *témakör* oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a XX. századi magyar, illetve európai történelem katalizmusait. Ennek révén szembesüljenek történelmi, erkölcsi kérdésekkel.

Ez az utolsó nevelési-oktatási szakasz, melyben lehetőség nyílik az erkölcsi és érzelmi nevelésre. A XIX-XX. századi irodalmi művek két nagy témája a nemzeti, illetve a személyes identitáskeresés. A művek kaleidoszkópszerű sokszínűsége lehetőséget teremt arra, hogy a Kárpát-medencei irodalomban felvetődő történelmi sorskérdésekkel, nemzeti és személyes erkölcsi dilemmákkal találkozzanak a tanulók. Ezekre a dilemmákra reagálva fejlődnek erkölcsi érzékenységük, érzelmi intelligenciájuk. Nemzeti és személyes identitásuk kialakulásában, szociális kompetenciáik fejlesztésében irodalmunk, nyelvünk ismerete a tanulók segítségére van.

Ennek a képzési szakasznak a feladata – a műveltségátadás, a kompetencia és érzelemfejlesztés mellett –, hogy a tanulóknak segítséget nyújtson a pályaválasztásban, felkészítse őket a továbbtanulásra.

Mindezek elérése érdekében a képzés kiemelt céljai:

- a retorikai ismeretek bővítése. Ismerjék meg a diákok a retorika fogalmát, történetének nagy állomásait, az érvek, illetve a cáfolatok típusait, helyes alkalmazásukat. Ezek birtokában képesek legyenek arányos, előrehaladó szöveget alkotni, mely megfelel a műfaji és a stilisztikai követelményeknek, a magyar nyelvhelyességi – írásos szöveg esetében – a helyesírási szabályoknak.
- Ismerjék meg a magyar nyelv földrajzi és társadalmi tagozódását. A Kárpát-medence tíz nyelvjárási régiójának jellegzetes nyelvhasználati (hangtani, lexikai, mondatszerkesztési) sajátosságai közül ismerjenek fel néhányat.
- Ismerjék a magyar nyelv társadalmi tagozódását, jellegzetes csoportnyelveit, azok tipikus szóhasználatát, nyelvi sajátosságait.
- Ismerjék a nyelvvizsgálati módszereket, a világ nagy nyelvcsaládjait. Tanulják meg a magyar nyelv eredetéről szóló tudományos hipotéziseket, illetve az ezeket igazoló bizonyítékokat. Tudják a magyar nyelvtörténet nagy korszakait, az ezekben a korokban keletkezett kiemelkedő jelentőségű nyelvmlékeinket.
- Bővüljön stilisztikai tudásuk: ismerjék fel a szóképeket, alakzatokat. Képesek legyenek a tanulók ezeket értelmezni, saját nyelvhasználatukban is alkalmazni a metaforikus szövegépítést, a magyar nyelv archaikusabb elemeit, pl.: szólásokat, közmondásokat, szállóigéket.
- Szövegértő- és szövegalkotó kompetenciájuk folyamatos bővítése, irodalomelméleti és -történeti tudásuk gazdagodása lehetővé teszi, hogy a tanulók összetett szövegeket értelmezzenek. Poétikai és retorikai ismereteik aktualizálásával képessé válnak egy mű értelmezésére, elemzésére vagy két mű – megadott szempontok alapján történő – összevetésére. Elvárt cél, hogy elemző gondolatmenetüket arányos esszében vagy értekezésben tudják kifejteni.
- Cél, hogy a képzés ezen szakaszában a különböző művészeti ágak közös témáit, motívumkincsét, kérdésselvetéseit is megértsék. Tudatosítsák, hogy egy-egy irodalmi alkotás adaptációja önálló művészeti alkotás. Az eredeti mű és az adaptáció összevetésével mindkét művet képesek legyenek értelmezni, az eltérő problémafelvetést érzékelni.
- A XIX-XX. századi irodalom rendkívüli gazdagságából ismerjenek meg a diákok átfogó életműveket, több műnemben alkotó szerzőkről portrékat, illetve egy-egy – döntően egy műnemben alkotó – szerzőről vagy egy kiemelkedő irodalmi alkotásról metszetet kapjanak. Cél, hogy ismerjék meg a XIX-XX. század kiemelkedő jelentőségű, már lezárt életművel bíró alkotóit, a két század stílusirányzatait, irodalmi mozgalmait.

11. évfolyam magyar nyelvtan Heti 1 óra 1x34 óra=34 Általános humán, olasz. spanyol	óraszámok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó
Témakör: I. Retorika- a beszéd fajták, a beszéd felépítése, az érvelés	11.óra 13. óra

<p>1. A retorika és kommunikáció, a retorika fogalma</p> <ul style="list-style-type: none"> – A retorika alapfogalmainak megismertetése, azok alkalmazása a tanulók életével, mindennapjaival összefüggő nyilvános megszólalásokban <p>2. A retorikai szövegek felépítése és elkészítésének lépései</p> <p>Önálló beszéd megírásához, annak hatásos előadásához szükséges nyelvi, gondolkodási képességek fejlesztése</p> <p>3. A szónoki beszéd fajtái (tanácsadó beszéd, törvényszéki beszéd, alkalmi beszéd) és jellemzőik</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szónok tulajdonságai, feladatai – A szónoki beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig – <p>4. Az érvelő beszéd felépítése, az érvtípusok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az érv, érvelés, cáfolat megértése – Az érvelési hibák felfedeztetése – A beszéd felépítése, a beszéd megszerkesztésének menete az anyaggyűjtéstől a megszólalásig <p>5. Az érvelés módszere</p> <ul style="list-style-type: none"> – A hatásos érvelés technikájának, a legfőbb érvelési hibáknak a megismertetése <p>6. A retorikai szövegek kifejezőeszközei</p> <p><i>Néhány történeti értékű és jelenkori szónoki beszéd retorikai eszközei és esztétikai hatása</i></p> <ul style="list-style-type: none"> – A hatásos előadásmód eszközeinek tanítása, gyakoroltatása <p>7. A kulturált vita szabályai</p>	
---	--

<p>– Érvelési gyakorlatok: kulturált vita, véleménynyilvánítás gyakorlása</p> <p>8. A befolyásolás módszerei</p> <p>.</p> <p>9. <i>Az előadás szemléltetésének módjai (bemutató, prezentáció)</i></p> <p>A hivatalos felszólalás, hozzászólás gyakorlása különböző helyzetekben.</p> <p>Monologikus szöveg (előadás, beszéd) és memoriter kifejező tolmácsolása.</p> <p>10. Gyakorlás, Összefoglalás</p> <p>11. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: retorika, szónoklat, a szónok feladata, a meggyőzés eszközei: érv és cáfolat; hagyományos és mai beszédformák; a szónoklat részei, szerkezete, felépítése</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó
<p>Témakör:</p> <p>II. Pragmatika- a megnyilatkozás fogalma, társalgási forduló, beszédaktus, együttműködési elv</p>	<p>11.óra</p> <p>5. óra</p>

<p>1. A nyelv működése a beszélgetés, társalgás során</p> <p>2. A társalgás udvariassági formái</p> <p>– A nyelv működésének, a nyelvhasználat megfigyelése különböző kontextusokban, eltérő célok elérésére nyelvi eszközökkel</p> <p>3. A beszédaktus</p> <p>4. Az együttműködési elv (mennyiségi, minőségi, viszony, mód)</p> <p>– A kulturált nyelvi magatartás fejlesztése</p> <p>5. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok
--	-----------

Témakör: III. Általános nyelvi ismeretek – a nyelv és a gondolkodás, nyelvtípusok	7. óra
--	---------------

<p>1. A nyelv és a beszéd, a nyelv mint változó rendszer</p> <ul style="list-style-type: none"> – a nyelv mint jelrendszernek, az emberi nyelv egyediségének megértése; a nyelv mint változó rendszer; a nyelv szerepe a világról formált tudásunkban (A nyelv mint jelrendszer, a nyelv mint a gondolkodás része.) – a kommunikáció kódok vizsgálata, a korlátozott és a kidolgozott kód; gesztusnyelvek, jelnyelvek <p>2. A nyelv és gondolkodás, a nyelv és megismerés</p> <ul style="list-style-type: none"> – a nyelv és gondolkodás viszonya nyelvfilozófiai lehetőségeinek megismerése – a nyelv és a megismerés viszonyának tanulmányozása: az emberiség információs forradalmi; a nyelv és a kultúra viszonya <p>3. A beszéd mint cselekvés</p> <p>4. A nyelvcsaládok és nyelvtípusok</p> <ul style="list-style-type: none"> – nyelvcsaládok, nyelvtípusok tanulmányozása (A nyelvek egyező és eltérő tulajdonságai, nyelvtipológia, főbb nyelvtípusok és jellemzőik (az anyanyelvhez és más, tanult, ismert nyelvek jellemző tulajdonságainak összehasonlító megfigyelése). <p>5. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Jel, nyelvi jel, jelrendszer, nyelvtípus (agglutináló, izoláló, flektáló), nyelvcsalád, kódok, korlátozott és kidolgozott kód, gesztusnyelv, jelnyelv</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok
Témakör: VI. Szótárhasználat	11.óra 3. óra
<ul style="list-style-type: none"> - a fontosabb egynyelvű papír alapú és digitális szótárfajták megismerése, tanulmányozása: értelmező szótár, történeti-etimológiai szótár, szinonimaszótár, helyesírási szótár, szlengszótár, nyelvművelő kéziszlótár, Magyar Történeti Szövegtár, írói szótárak, tájszótár 	
Kulcsfogalmak/ fogalmak: értelmező szótár, etimológiai szótár, szinonimaszótár, rétegnyelvi szótár, írói szótár	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok
Témakör: +1 Szövegalkotás	11.óra 6. óra
fejlesztési követelmények Lényegre törő, világos fölépítésű, információban gazdag, kifejtett szöveg alkotása . -A tájékoztató, érvelő, meggyőző, vitázó közlésformák valamelyikében (pl. digitális formában, multimédiás kiegészítésekkel). -Kreatív gyakorlatok a mondat- és szövegszerkezet stíláriai lehetőségeinek, a szavak hangulatának, stílusértékének, nyelvrétegbeli stíláriai különbségének figyelembevételével. Dolgozat	
Kulcsfogalmak/ fogalmak: Szövegalkotás, szövegszerkesztés, érvelő esszé.	

12. évfolyam Heti 1 óra 1x30 óra=30 Általános humán, olasz. spanyol	óraszámok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó
Témakör: V. Nyelvtörténet- a nyelv változása, a nyelvrokonság kérdései, nyelvmlékek	11.óra

<p>1. A magyar nyelv rokonságának hipotézisei</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szinkrón és diakrón nyelvszemlélet fejlesztése – A magyar nyelv rokonságának megismerése – Az összehasonlító nyelvszemlélet fejlesztése: nyelvünk helye a világban – Nyelvrokonság és nyelvcsaládok vizsgálata – A nyelvrokonság bizonyítékainak tudományos módszereinek tisztázása – A magyar nyelv eredetének, az erről szóló tudományos hipotéziseknek megismerése <p>2. A magyar nyelvtörténet korszakai</p> <ul style="list-style-type: none"> – A magyar nyelv történetének főbb korszakai <p>3- Nyelvmlékek</p> <p>–Néhány fontos nyelvmlékünk (<i>A tihanyi apátság alapítólevele, Halotti beszéd, Ómagyar Mária-siralom</i>)</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvtörténeti kutatások forrásainak vizsgálata: kézírásos és nyomtatott nyelvmlékek <p>4. A szókészlet változása a magyar nyelv történetében</p> <ul style="list-style-type: none"> – A szókinés jelentésváltozásának főbb típusai, tendenciái <p>5. Nyelvújítás</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvújításnak, illetve hatásának tanulmányozása 	7. óra
---	--------

<p>-A nyelvújítás története, hatása, értékelése, ortológus-neológus vita főbb állomásai és szereplői, a magyar nyelv sztenderdizációja.</p> <p>– A mai nyelvállapot néhány jellemzője.</p> <p>6. Gyakorlás, összefoglalás</p> <p>7. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: nyelvrokonság, nyelvcsalád; uráli nyelvcsalád, finnugor rokonság; ősmagyar, ómagyar, középmagyar kor, újmagyar kor, újabb magyar kor; nyelvemlék; ősi szó, belső keletkezésű szó, jövevény- és idegen szó; nyelvújítás, ortológus, neológus; szinkrón és diakrón nyelvszemlélet</p>	

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok óó
<p>VI. A nyelv rétegződése, nyelvjárások, nyelvi tervezés, nyelvi norma</p>	<p>1011.óra 10. óra</p>
<p>1. Anyanyelvünk rétegződése I.- A köznyelvi változatok, a csoportnyelvek és rétegnyelvek</p> <p>A nyelv társadalmi tagozódásának vizsgálata</p> <p>-A nyelvváltozatok rendszere, a vízszintes és függőleges tagolódásuk. -A köznyelv jellemzői, használati területe. -A nyelv társadalmi tagolódása szerinti csoportnyelvek, azok jellemző használati köre, szókincse. -A szleng és az argó fogalma, kialakulásuk, jellemző előfordulásuk, funkciójuk</p> <p>2. Anyanyelvünk rétegződése II.- A nyelvjárások és a nyelvi norma</p> <p>- A nyelvjárások nyelvhasználati sajátosságainak megismertetése</p> <p>-A nyelv területi tagolódása: a leggyakoribb nyelvjárásaink jellemzői, területi megjelenésük, a regionális köznyelv jellemzői</p> <p>3. Nyelvünk helyzete a határon túl</p> <p>- Nyelvünk helyzete a határon túl. Hazánkban élő nemzetiségi nyelvhasználat. A nyelvi tervezés elvei és feladatai. -A határon túli magyar nyelvhasználat főbb adatai, tendenciái, a kétnyelvűség, kettősnyelvűség, kevert nyelvűség kérdései</p>	

<p>4. Nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nyelvi sokszínűség, nyelvi tolerancia tudatosítása – A nyelvi tervezés elveinek és feladatainak megismertetése – A nyelvművelés fogalma, kérdései, feladata, szinterei; a nyelvi norma <p>5. Gyakorlás. összefoglalás</p> <p>6. Dolgozat</p>	
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: nyelvi tervezés, nyelvpolitika, nyelvművelés, nyelvtörvény, nyelvi norma; nyelvváltozatok; vízszintes és függőleges tagolódás; nyelvjárások, regionális köznyelv, tájszó; csoportnyelv szaknyelv, hobbinyelv, rétegnyelv; szleng, argó; kettősnyelvűség, kétnyelvűség, kevert nyelvűség; nemzetiségi nyelvek</p>	

<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: megnyilatkozás, társalgás, társalgási forduló, szóátvétel, szóátadás; beszédaktus (lokúció, illokúció, perlokúció); deixis; együttműködési elv</p>	
---	--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám
<p>Témakör:</p> <p style="text-align: center;">VII. Felkészülés az érettségire - rendszerező ismétlés</p>	<p>13.óra 13. óra</p>
<ul style="list-style-type: none"> – A rendszerező képesség fejlesztése – Az önálló tanulás fejlesztése: az érettségi témaköreinek és a követelményeknek megfelelő tételvázlatok összeállítása – A tanult nyelvészeti, kommunikációs, szövegértési és szövegalkotási ismeretek rendszerezése 	<p>13. óra</p>
<p>Kulcsfogalmak/ fogalmak: Az eddig tanult fogalmak rendszerező ismétlése</p>	

Irodalom 11. évfolyam Általános, olasz, spanyol heti 3.óra 34x3=102 humán heti 3. óra 34x3= 102	óraszámok
Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám ó
Témakör: <i>I. A klasszikus modernség irodalma</i>	33311.óra 19+28= 47. óra

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok	ált. ol./sp	humán
<i>A, A realizmus a nyugat-európai irodalomban</i>	8. óra	
<i>B, Az orosz irodalom</i>	7. óra	
<i>C, A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</i>	4.óra	
Ismeretek	(8. óra)	
<i>A, A realizmus a nyugat-európai irodalomban</i>	4. óra	
a, A realista és naturalista epika jellemzői (esztétikai elvek, tematika, látásmód, stílus- és formajegyek)		
– Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)	3. óra	
<i>b, Színház- és drámatörténet:</i>		
Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája		
(pl. az analitikus szerkesztésmód felújítása, középponti szimbólumok alkalmazása, reformátorok és rezonőrök, hangnemkeveredés stb.; a szerző problémafelvetése, pl. házassági válság, élethazugság).		
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy		
Nóra (Babaotthon)		

<p>c, Gustave Flaubert: Bovaryné vagy Tim Fywell: Bovaryné (vagy más feldolgozás)</p> <p>Dolgozat</p>	<p>1. óra</p> <p>(7. óra)</p>	
<p>B, Az orosz irodalom</p> <p>a, Nyikolaj Vasziljevics Gogol: A köpönyeg b, Fjodor Mihajlovics Dosztojevszkij: Bűn és bűnhődés (részletek) c, Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála (Irodalom és film Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Anna Karenina vagy Joe Wright: Anna Karenina (vagy a regény más feldolgozása))</p>	<p>4. óra</p> <p>3.óra</p>	
<p>d, Színház- és drámatörténet:</p> <p>Az európai dráma és színház a 19. sz. második felében – a korszak drámairodalmának újdonságai és két drámai alkotás, két szerző dramaturgiája. Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi</p> <p>Egy Csehov-mű elemző bemutatása (pl. <i>Ványa bácsi, Három nővér</i>).</p> <p>A csehovi dramaturgia sajátosságai (pl. a drámaiság fogalmi változása; drámaiatlan/lírai dráma; főszereplő-, konfliktusok és cselekmény-nélküliség; csoportképek/cselekvésképtelenség; párhuzamos monológok/fedett dialógusok, ironikus látásmód); új műfaji változatok, új játéktílus.</p> <p>Anton Pavlovics Csehov: Sirály vagy Ványa bácsi</p>	<p>3. óra</p>	
<p>C, A klasszikus modernizmus lírájának alkotói, alkotásai</p> <p>Impresszionizmus, szimbolizmus és a lírai műnem megújítása (pl. a személyiség, a lírai közvetlenség háttérbe szorulása, a látomás felszabadítása, objektivizálódás).</p> <p>a, Charles Baudelaire A Romlás virágai – Előszó , Az albatrosz</p> <p>b, Paul Verlaine: Őszi chanson, , Költészettan</p> <p>c, Arthur Rimbaud :A magánhangzók szonettje</p>	<p>1. óra</p>	

Dolgozat

Fejlesztésifeladatok/ célok

- Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása
- Legalább két regény és két dráma önálló elolvasása
- A XIX. század történelmi, erkölcsi, filozófiai kérdésfelvetéseinek, konfliktusainak megértése az epikus és drámai művek elemzése alapján
- A XIX. század néhány jellemző epikus műfajának és irányzatának áttekintése
- Lírai szövegek közös értelmezése lírapoétikai fogalmainak segítségével
- Az irodalomtörténeti folytonosság (művek, motívumok párbeszéde) megértése
- Klasszikus esztétikai és modernista esztétikai törekvések felfedezése a XIX. századi világirodalom kiemelkedő alkotásaiban
- A XIX. századi világirodalom magyar irodalomra gyakorolt hatásának megértése
- felismeri a romantika és realizmus együttthatását, folytonosságát az epikában; értelmezi a realista és naturalista stílusirányzat jellemzőit;
- képes egy választott/kijelölt epikai alkotás (házi olvasmány) elemző bemutatására a közös értelmezés után; néhány lírai alkotás értelmezésére;

- A klasszikus modernista költészet főbb irányzatainak, programjainak megismerése
- A XIX. századi líra új kifejezőmódbeli jellemzőinek azonosítása
- A hagyományhoz való viszony értelmezése, a költői programok főbb sajátosságainak megfigyelése, poétikaértelmezések, a régi és új költészeteszmény jellemzőinek számbavétele
- A korszak programadó verseinek értelmezése, poétikai-retorikai elemzése (annak tudatosításával, hogy ezek a művek fordításokban olvashatók)
- megismeri az impresszionista és (pre)szimbolista európai líra néhány sajátosságát
- alkalmassá válik a korszakról, a szerzőkről, művekről szóló vélemények kritikus befogadására, egy lehetséges szóbeli tétel kifejtésére.

FOGALMAK

klasszikus modernség, realizmus, realista regény, mindentudó elbeszélő, tolsztojanizmus, visszatekintő időszerkezet, eszmeregény, polifonikus regény, regényciklus

Drámaiatlan dráma, analitikus drámai szerkezet, lírai dráma, párhuzamos monológ, élethazugság

szimbolizmus, esztétizmus, l'art pour l'art, kötetkompozíció, szinesztézia, kiátkozott költő
tisza költészet, hangulatlíra, prózavers, szabad vers, objektív líra, tárgyvers. naturalizmus, impresszionizmus, szimbolizmus;

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám
Témakör: <i>I. A klasszikus modernség irodalma</i>	11.óra 47. óra

Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok	általános	humán
D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából	ol/sp 28. óra	
a) Arany János	11. óra	
b, Mikszáth Kálmán	8. óra	
	5. óra	
2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája		
<u>Ismeretek:</u> 1. Életművek a XIX. század második felének magyar irodalmából a) Arany János	10. óra	

<p>Arany János életműve. Pályaszakaszok (életérzések, költői magatartások) és jellemző alkotások. A romantika utáni költőszerep-lehetőségek és lírai tendenciák.</p> <p><i>Epika</i>: Toldi estéje elemző bemutatása</p> <p>A ballada műfaji sajátosságai; tematikus és szerkesztésmódbeli különbségek a két balladakorszak alkotásaiban . <i>Ballada</i>: Ágnes asszony, V. László, Vörös Rébék (+<i>Szondy két apródja</i> vagy <i>A walesi bárdok</i>, <i>Tetemre hívás</i> vagy <i>Hid-avatás</i> vagy <i>Tengeri-hántás</i>)</p> <p>Jellemző lírai tematika (pl. ars poeticák), hangnemek, műfajok (pl. elégiko-óda, elégia) és szerkesztésmód, verstípusok (pl. idő- és értékszembesítés, létösszegzés) a nagykőrösi és a kései költészetben <i>Líra</i>: Fiamnak, Letésem a lantot, Kertben, Epilógus, Kozmopolita költészet, Mindvégig, (+<i>Visszatekintés</i>)</p> <p><i>Dolgozat</i></p> <p>Fejlesztésifeladatok/ célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a kijelölt versek értelmezése, elemzése alapján – Arany János lírai életművének főbb témái és változatai (szabadság és rabság; visszatekintés és önértékelés; a művész szerepe a társadalomban; erkölcsi dilemmák és válaszlehetőségek) – Arany János balladaköltészetének megismerése legalább három ballada elemzésével, a műfaji sajátosságok és a tematikus jellemzők rendszerezése – A költő epikájának (<i>Toldi estéje</i>, <i>Buda halála</i>) tanulmányozása a kijelölt és választott szövegek segítségével – A kortárs történelem eseményeinek feldolgozása, bemutatása Arany lírai és epikus költészetében – Arany alkotói pályája főbb szakaszainak azonosítása (forradalom előtti időszak, nagykőrösi évek, Őszikék) – Arany életművében a népiesség és a romantika összefonódásának tudatosítása – Arany jelentősége kora irodalmi életében, Arany életútja legfontosabb eseményeinek megismerése 	<p>1. óra</p>	
---	---------------	--

– Az Arany-életmű befogadás-történetének, az Arany-kultusz születésének áttekintése		
FOGALMAK pillérvesszak, önirónia, eszményítő realizmus, elbeszélő költemény és verses regény, ballada, ütemhangsúlyos- és időmértékes formák (és együtthatásuk), verstípusok (idő- és értékszembesítés, létösszegzés).		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám	ó
Témakör: <i>I. A klasszikus modernség irodalma</i>	11.óra	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <i>D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i>	általános	humán
	ol/sp	
	8. óra	
<u>Ismeretek:</u> <i>b, Mikszáth Kálmán</i> Mikszáth alkotásainak jellemzői, témák, motívumok és műfaji változatok az életművében; írásművészetének sajátosságai, stíluszintézise. <i>A jó palócok</i> novelláinak világa (legalább két mű elemzése). Egy Mikszáth-regény elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellembrázolás, elbeszélés-technika, nézőpont, közlésformák, hangnemek; problematika (pl. megkésetttség, dzsentríabrázolás). Az a fekete folt, Bede Anna tartozása, A bágyi csoda, Beszterce ostroma Dolgozat fejlesztési feladatok, célok <ul style="list-style-type: none"> – Elbeszélő szövegek közös órai feldolgozása – Legalább négy novella és egy regény önálló elolvasása – Művelődéstörténeti kitekintés: a modern olvasóközönség megjelenésének, a sajtó és a könyvnyomtatás szerepének tanulmányozása 	7. óra	
	1.óra	

<ul style="list-style-type: none"> – A romantika és a realizmus találkozásának vizsgálata a mikszáthi epikában – Az anekdota műfaji jellegzetességeinek megismerése, az anekdota szerepének vizsgálata Mikszáth regényeiben és novelláiban – A metaforikus próza poétikai jegyeinek megismerése – Mikszáth egy művében a külön szerepének tanulmányozása – Erkölcsi kérdések (pl.: bűn és büntetés, őszinteség, hazugság, képmutatás) vizsgálata Mikszáth műveiben 		
FOGALMAK anekdotikusság.		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó	
Témakör: <i>I. A klasszikus modernség irodalma</i>	11.óra	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <p style="text-align: center;"><i>D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i></p>	általános ol/sp	humán
<u>Ismeretek:</u> <p style="text-align: center;"><i>2. Színház- és drámatörténet – Madách Imre: Az ember tragédiája</i></p> Madách Imre: <i>Az ember tragédiája</i> – sok szempontú műértelmezés. A drámai költemény műfajának következménye a szerkezetre és hősökre. Felépítés (cselekmény-szerkezet: keret- és történeti színek, személyiségközpontúan / lírai szerkezet: tematikus, szétválás-sorozat). Problematika, történelemszemlélet, bölcséleti háttér (szabadelvűség és pozitívizmus). Az idő, tér, anyag szerepe az emberiség és különböző szellemi irányok történetében. Dolgozat fejlesztési feladatok, célok;	4. óra	
	1. óra	

<ul style="list-style-type: none"> – Madách Imre <i>Az ember tragédiája</i> című művének közös órai feldolgozása – A mű irodalmi, történetfilozófiai, eszmetörténeti előzményeinek megismerése – A bibliai és a mitológiai előképek felfedezése: a Teremtés könyve, Jób könyve, a Faust-történet – A mű erkölcsi kérdésfelvetéseinek megértése, mai vonatkozásainak tisztázása – Az ember tragédiájának történelemfilozófiai dilemmáinak vizsgálata (pl.: Ki irányítja a történelmet?, Van-e fejlődés a történelemben?) – Eszmék, nemek harcának vizsgálata a műben – megismerkedik néhány műértelmezéssel, állásponttal – alkalmassá válik a mű értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére 		
<p>FOGALMAK emberiségdráma, emberiségköltemény, drámai költemény, történelemfilozófia, történeti színek, keretszínek, falanszter , lírai dráma, bölcséleti mondanivaló, ellenutópia, pozitívizmus</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó	
Témakör: <i>I. A klasszikus modernség irodalma</i>	11.óra	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <p style="text-align: center;"><i>D. Romantika és realizmus a XIX. század magyar irodalmában</i></p>	általános ol/sp 4. óra	humán

<p><u>Ismeretek:</u></p> <p>3. Szemelvények a XIX. század második felének és a századfordulónak a magyar irodalmából</p> <p>A 19. század második felének magyar irodalmából néhány szerző és mű(részlet) ismerete</p> <p>Tompa Mihály, Gárdonyi Géza, Vajda János, Reviczky Gyula</p> <p>a, Tompa Mihály: A gólyához, A madár, fiaihoz,</p> <p>b, Gárdonyi Géza: Az én falum (részletek), A láthatatlan ember (részlet),</p> <p>c, Vajda János: Húsz év múlva, (A virrasztók)</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Ezen XIX. századi alkotók helyének, irodalomtörténeti szerepének megismerése – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A művek közös és egyéni feldolgozása, értelmezése – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján – 	<p>4. óra</p>	
<p>FOGALMAK nép-nemzeti irodalom, filozófiai dal, hangulatlíra,</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszám ó	
Témakör: II. A magyar irodalom a XX. században	11.óra 51. óra	
Ismeretek <p style="text-align: center;"><i>A, Életművek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p>a, Herczeg Ferenc</p> <p>b, Ady Endre</p> <p>c, Babits Mihály</p> <p>d,) Kosztolányi Dezső</p>	általános ol/sp 5. óra 9. óra 8. óra 9. óra	humán
<u>Ismeretek:</u> <p>a, Herczeg Ferenc</p> <p style="padding-left: 40px;">Az életmű legfontosabb elemei:</p> <p style="padding-left: 40px;">Az élet kapuja, Fekete szüret a Badacsonyon</p> <p style="padding-left: 40px;"><i>Színház- és drámatörténet:</i> Bizánc</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – A hazához fűződő viszonyt vizsgáló prózai szövegek olvasása, értelmezése – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések vizsgálata Herczeg Ferenc műveiben – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének felismerése 	5. óra	
FOGALMAK Új Idők, nemzeti konzervativizmus, színmű,		

<ul style="list-style-type: none"> – A szecessziós-szimbolista versek esztétikai jellemzőinek megismerése – Ady Endre költészetének hatása a kortársakra, illetve az ún. Ady-kultusz születésének megismerése – Szemelvények a költő prózájából, publicisztikai írásaiból – Ady Endre életútjának költészetét meghatározó főbb eseményei, kapcsolatuk a költői pálya alakulásával – A költő főbb pályaszakaszainak jellemzői, az Új versek c. kötet felépítésének tanulmányozása – A Nyugat születése, jelentőségének felismerése – Ady Endre költészete körüli viták (saját kora és az utókor recepciójában) tanulmányozása 		
<p>FOGALMAK szecesszió, versciklus, kötetkompozíció, vezérvers, önmitologizálás, szimultán versritmus vagy bimetrikus verselés</p> <p>Klasszikus modernség, szecessziós-szimbolista látásmód, tagoló vers, kötetkompozíció, ciklikus szerkesztés</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
Témakör: II. A magyar irodalom a XX. században	11.óra	
Ismeretek A, Életművek a XX. század magyar irodalmából c, Babits Mihály	általános ol/sp 9. óra	humán
<u>Ismeretek:</u> c, Babits Mihály Babits Mihály életműve. Pályaszakaszok, kötetek, költői magatartásformák (pl. pályakezdés; világháborúk ideje; kései költészet); életérzések, világkép, értékrend, művészetfelfogás (homo moralis); a bölcséleti, filozófiai érdeklődés hatásai. Magyarság és európaiság. Stílusirányzati sokszínűsége (pl. impresszionizmus, szecesszió, szimbolizmus); klasszicizálás, antikizálás; hagyomány és modernség egysége. Jellemző lírai tematika, költői magatartás, a próféta szerep elutasítása vagy vállalása, versszerkezetek, hangnemek, formák, motívumok gazdagsága, ars poeticus alkotások In Horatium, A lírikus epilógja, Esti kérdés, Jobb és bal, Mint különös hírmondó..., Ősz és tavasz közt, Jónás könyve; Jónás imája (választható művek 1-2 vers: A Danaidák, Húsvét előtt ,Örök kék ég a felhők mögött (részlet), Ádáz kutyám, A gazda bekeríti házát, Csak posta voltál, Balázsolás, A golyakalifa (részlet) , Cigány a siralomházban)	8. óra 1. óra	
Dolgozat fejlesztési feladatok, célok <ul style="list-style-type: none"> - Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt versek és a Jónás könyve elemzésével - Babits Mihály irodalomszervező munkásságának feltérképezése - Babits Mihály költészetének főbb témái (filozófiai kérdésfelvetések, az értelmiségi lét kérdései és felelősége, értékörzés, erkölcsi kérdések és választások) tanulmányozása - Babits Mihály „poeta doctus” költői felfogásának megismerése néhány költői eszközének tanulmányozásával 		

<ul style="list-style-type: none"> – Babits költői életútjának és költői pályájának főbb szakaszai, eseményei – Babits jelentőségének megismerése a magyar irodalomban: a költő, a magánember, a közéleti személyiség egysége; szemléleti, esztétikai öröksége. 		
FOGALMAK Bergsoni időszemlélet, ditirambus, prófétaság, küldetéstudat, rájátszás. filozófiai költészet, parafrázis, nominális és verbális stílus, ironia		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
Témakör: II. A magyar irodalom a XX. században		
Ismeretek/ <p style="text-align: center;"><i>A, Életművek a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p style="text-align: center;">d,) Kosztolányi Dezső</p>	általános ol/sp 9.óra	humán
<u>Ismeretek:</u> <p style="text-align: center;">d,) Kosztolányi Dezső</p> <p>Kosztolányi Dezső életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák; világkép, művészetfelfogás (homo aestheticus); stílusirányzatok (pl. impresszionizmus, expresszionizmus); viszonya az anyanyelvhez. Jellemző lírai tematika; hangnemek, műfajok, versciklusok</p> <p>_A szegény kisgyermek panaszai (részletek: Mint aki a sínek közé esett..., Azon az éjjel, Anyuska régi képe), Boldog, szomorú dal, Őszi reggeli, Halotti beszéd, Hajnali részegség.</p> <p>Novellák és novellaciklusok</p> <p>Esti Kornél; Tizennyolcadik fejezet, melyben egy közönséges villamosútról ad megrázó leírást, – s elbúcsúzik az olvasótól</p> <p>(választható művek 1-2 mű: Számadás, Vörös hervadás, Októberi táj, Marcus Aurelius, Esti Kornél éneke . Esti Kornél kalandjai...; Az utolsó felolvasás: A fürdés, A kulcs)</p> <p>Egy Kosztolányi-regény elemző értelmezése, sok szempontú megközelítéssel, pl. műfaji változat; szerkezet, jellemábrázolás, elbeszéléstechnika, nézőpont, közlésformák, hangnemek, írói előadásmód; problematika.</p>	8 óra	

<p>regény: Édes Anna</p> <p>(Irodalom és film: Kosztolányi Dezső: Pacsirta, Ranódy László: Pacsirta</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése a törzsanyagban megjelölt művek elemzésével – Kosztolányi Dezső költészetének főbb témáinak (gyermek- és ifjúkor, emlékezés, értékszembesítés, elmúlás, érzelmek stb.) tanulmányozása – A költő „homo aestheticus” költői felfogásának megismerése költői eszköztárának tanulmányozása által – Elbeszélő prózája főbb narrációtechnikai, esztétikai sajátosságainak felismerése, értelmezése – A lélektani analízis tanulmányozása Kosztolányi Dezső prózájában – A történelem és a magánember konfliktusának ábrázolása Kosztolányi Dezső regényeiben – Kosztolányi Dezső szerepének vizsgálata kora irodalmi életében (vitái kortársaival; helye, szerepe a Nyugat első nemzedékében) 	<p>1. óra</p>	
<p>FOGALMAK homo aestheticus, versciklus, modernizmus, freudizmus, novellaciklus, alakmás</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó	
<p>Témakör:</p> <p>II. A magyar irodalom a XX. században</p>	11.óra	
<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p>B, Portrék a XX. század magyar irodalmából I.</p> <p>a, Móricz Zsigmond</p> <p>b, Wass Albert</p>	<p>általános ol/sp</p> <p>10 óra</p> <p>5. óra</p> <p>4. óra</p>	<p>humán</p>
<p>Ismeretek: a, Móricz Zsigmond</p> <p>Móricz alkotásainak jellemzői, írásművészetének sajátosságai; naturalista és realista ábrázolásmódja. Tárgykörök, témák (pl. paraszti, dzsentri; szegénység) és műfaji változatok (novella, elbeszélés, történeti példázat, idill-típusú regény stb.). novellák: Tragédia (Barbárok)</p> <p>regény : Uri Muri</p> <p>b, Wass Albert</p> <p>Az erdélyi irodalom megismerése, és jellemzői</p> <p>Adjátok vissza a hegyeimet, Üzenet haza (<i>A funtineli boszorkány (részlet)</i>)</p> <p><i>Dolgozat</i></p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Művelődéstörténeti kitekintés: a stílusok egyidejűségének, az olvasóközönség átalakulásának, az irodalmi elbeszélés, a film és más médiumok kapcsolatának vizsgálata – A hazához fűződő viszonyt ábrázoló szövegek olvasása, a művek közös értelmezése az elbeszéléselemzés alapfogalmainak segítségével 	<p>5 óra</p> <p>4 óra</p> <p>1. óra</p>	

<ul style="list-style-type: none"> – Világkép és műfajok, kompozíciós, poétikai és retorikai megoldások összefüggéseinek felismertetése – Egyes műfaji konvenciók jelentéshordozó szerepének megismerése – A szépirodalmi szövegekben megjelenített értékek, erkölcsi kérdések, motivációk, magatartásformák felismerése, értelmezése – Társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok, kérdésfelvetések történelmi, szellemtörténeti háttérének feltárása – A művek történeti nézőpontú megközelítése, a megjelenő esztétikai, lét- és történelemfilozófiai kérdések és válaszok értelmezése – Történelmi sorskérdések vizsgálata az adott szerzők műveiben – képes néhány alkotásának sok szempontú megközelítésére, saját álláspont kifejtésére és adott szempontú, önálló műértelmezésre (novellaelemzések megfogalmazására); – alkalmassá válik a művek értelmezéseinek kritikus befogadására; egy szóbeli érettségi témakör anyagának összeállítására és az abban megjelölt feladat kifejtésére <p>A transzilván irodalom fogalmának, irodalomtörténeti jelentőségének tisztázása</p>		
<p>FOGALMAK</p> <p>naturalizmus, szabad függő beszéd, transzilván irodalom</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	ó	
<p>Témakör:</p> <p>II. A magyar irodalom a XX. században</p>	11.óra	
<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p>C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából – a Nyugat alkotói</p>	általános ol/sp 7. óra	humán
<p><u>Ismeretek</u></p> <p>a, Juhász Gyula</p> <p>Juhász Gyula költészetének sajátosságai (pl. impresszionizmus, nosztalgia, emlékezés, legalább egy műve. Tiszai csönd, Anna örök, (<i>Szerelem</i>)</p>	2. óra	

<p>b, Tóth Árpád</p>	<p>2. óra</p>	
<p>Tóth Árpád lírájának jellemzői; tematikája, hangnemei, formái (magányélmény, elégikusság, impresszionizmus.</p>		
<p>Esti sugárkoszorú, Lélektől lélekig, Isten oltó-kése, (Elégia egy rekettyebokorhoz)</p>	<p>2. óra</p>	
<p>c, Karinthy Frigyes</p>		
<p>Karinthy kisepikájának jellemzői választott novella és karcolatgyűjtemény darabjai alapján. Humorfelfogása (humoreszkjei). Irodalmi karikatúrák (néhány, már megismert szerző /mű és paródiája) az <i>Így írtok ti</i> szemelvényei alapján.</p>		
<p>Így írtok ti (részletek), Találkozás egy fiatalemberrel</p>		
<p>d, (Szerb Antal: Budapesti kalauz marslakók számára, Utas és holdvilág (részlet))</p>	<p>1. óra</p>	
<p>Dolgozat</p>		
<p>fejlesztési feladatok, célok</p>		
<ul style="list-style-type: none"> – Az alkotók irodalomtörténeti helyének, szerepével vizsgálata – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – Az Így írtok ti irodalmi jelentőségének megértése – A költemények közös és egyéni feldolgozása, értelmezése <ul style="list-style-type: none"> – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján 	<p>4. óra</p>	
<p>Szövegalkotási feladatok</p>		
<p>FOGALMAK</p>		
<p>A Nyugat és nemzedékei, paródia, stílusparódia, műfajparódia</p>		
<p>Humor, karcolat, novellaciklus, hasonmásalak, nosztalgia.</p>		

<p>Irodalom 12. évfolyam Általános, olasz, spanyol heti 3.óra 30x3=90 humán heti 3.óra 30x3= 90</p>
--

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör: III. A modernizmus (a modernizmus kései korszaka) irodalma</p>	<p>1 11.óra 19. óra</p>	
<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p><i>A. Avantgárd mozgalmak</i></p> <p><i>B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p><i>C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p><i>D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámai</i></p> <p><i>E. A posztmodern világirodalom</i></p>	<p>általános ol/sp 4. óra 2 óra 4. óra 5. óra 3. óra +1</p>	<p>humán</p>
<p><u>Ismeretek</u></p> <p><i>A. Avantgárd mozgalmak</i></p> <p>Világirodalom – avantgárd irányzatok. Formabontás és formaépítés (közös tendenciák a stílusirányzatokban).</p> <p>Futurizmus, expresszionizmus, szürrealizmus: néhány szemelvény az egyes irányzatok</p> <p>a, Guillaume Apollinaire: A megsebzett galamb és a szökőkút</p> <p>b, Kassák Lajos: A ló meghal a madarak kirepülnek (részlet)</p> <p><i>B. A világirodalom modernista lírájának nagy alkotói, alkotásai</i></p> <p>Lírai alkotások (szemelvények, részletek).</p>	<p>4. óra</p> <p>2. óra</p>	

Thomas Stearns Eliot: A háromkirályok utazása (részlet)	4. óra	
C. A világirodalom modernista epikájának nagy alkotói, alkotásai		
Epikus művek (szemelvények, részletek a kis- és nagyepikából		
a, Franz Kafka: Az átváltozás	5. óra	
b, Thomas Mann: Tonio Kröger vagy Mario és a varázsló		
D. Színház- és drámatörténet: a modernizmus drámái		
Irodalom és színház : A 20. századi és/vagy a kortárs drámairodalom egy- két jellemző tendenciája (pl. az epikus dráma, abszurd dráma, egzisztencialista dráma, groteszk színház, amerikai drámairodalom köréből).		
Bertolt Brecht: Koldusopera vagy Kurázi mama		
Samuel Barclay Beckett: Godot- ra várva vagy		
Friedrich Dürrenmatt: A		
fizikusok vagy A nagy Romulus		
E. A posztmodern világirodalom	3. óra	
a, Bohumil Hrabal: Sörgyári capriccio (részletek)		
(Irodalom és film Jiří Menzel: Sörgyári capriccio)		
b, Gabriel García Márquez: Száz év magány (részletek)	1. óra	
Dolgozat		
fejlesztési feladatok, célok		
– Irodalmi szövegek és társművészeti alkotások összehasonlító elemzése		
– Stílustörténeti és irodalomtörténeti fogalmak használata műértelmezésekben		
– Művelődéstörténeti áttekintés: a XIX-XX. század fordulójának filozófiai, művészeti és irodalmi irányzatainak tanulmányozása		
– Nietzsche, Bergson, Freud nézeteinek megismerése, irodalomra gyakorolt hatásuk feltérképezése		
– A művészet- és irodalomtörténetben a modernség/modernizmus jelentőségének vizsgálata.		
– Az avantgárd mozgalmak művészeti és politikai szerepének, jelentőségének megismerése		

<ul style="list-style-type: none"> – Az egzisztencializmus és a posztmodern filozófia irodalmi hatásának felfedezése – Valóság és fikció, a büntelenség és bűnösség, létbe vetettség filozófiai kérdéseinek értelmezése – A XX. századi irodalom néhány meghatározó tendenciájának megismertetése. Művek, műrészletek feldolgozása, alkotói nézőpontok, látásmódok, témák, történeti, kulturális kontextusok megvitatása. Az önálló olvasóvá válás támogatása, felkészítés a tanulói szerző- és műválasztásokra, a választott művek önálló feldolgozására és megosztására. <p>Kimerülés és újrafeltöltődés: a kísérleti irodalom és az olvasóközönség viszonya, a posztmodern változó meghatározásai</p>		
<p>FOGALMAK dekadencia; életfilozófia, pszichoanalízis; a nyelv és a személyiség válsága; avantgárd; futurizmus, dadaizmus, expresszionizmus, konstruktivizmus, kubizmus; szabad vers, kései modernség, objektív költészet, intellektuális költészet, abszurd dráma, kétszintes dráma, mítoszregény, posztmodern, epikus színház, elidegenítő effektusok, song, tézisdráma, abszurd dráma, példázatosság, groteszk komédia, paradoxon).</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör:</p> <p><u>IV.</u> A magyar irodalom a XX. században II</p>	<p>1 11.óra 51. óra</p>	
<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p style="text-align: center;"><i>A, Életmű a XX. század magyar irodalmából</i></p> <p style="text-align: center;"><i>József Attila</i></p>	<p>általános ol/sp</p> <p>10. óra</p>	<p>humán</p>
<p><u>Ismeretek</u></p> <p style="text-align: center;"><i>József Attila</i></p> <p>József Attila életműve. Pályaszakaszok, életérzések, költői magatartásformák, világkép, költészetfelfogás Stílusirányzatok (pl. expresszionizmus, szürrealizmus, <i>Medáliák</i>) és stílustendenciák (pl. újnépesség) hatása. Nem én kiáltok, Reménytelenül, Holt vidék, Óda, Flóra, Kései sirató, A Dunánál, Tudod, hogy nincs bocsánat, Nem emel föl, Karóval jöttél....</p>	<p>9. óra</p>	

<p>Választható versek (Tiszta szívvel, Áldalak búval, vigalommal, Tedd a kezed, Gyermekké tettél, Születésnapomra , Nagyon fáj ,(Talán eltűnök hirtelen...).(Íme, hát megeltem hazámat...))</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – Az életmű főbb sajátosságainak megismerése az életmű különböző szakaszaiból származó törzsanyagban megnevezett vers elemzésével – József Attila életműve főbb témáinak (pl.: haza, táj, szerelem, külváros és szegénység, lélekábrázolás, értékszembesítés, közéleti és gondolati költészet) és versformáinak, költői eszközeinek tanulmányozása – Annak vizsgálata, hogy az életút meghatározó tényei hogyan függenek össze a pályaképpel és a kor társadalmi-történelmi viszonyokkal – A költői pálya indulása, a költői életút szakaszolásának lehetséges változatai – József Attila nagy gondolati verseinek elemzése, a művek filozófiai, esztétikai összetettségének vizsgálata – József Attila helyének tisztázása saját kora szellemi életében (vitái és kapcsolatai kortársaival) – Utóéletének, a József Attila-kultusz születésének, a költői életmű XX. századi recepciójának tanulmányozása – képessé válik az életmű jellemzőinek bemutatására, a műveiről szóló vélemények, elemzések értelmezésére, kritikus befogadására; egy-egy szóbeli témakörben kijelölt feladat kifejtésére, 	<p>1.óra</p>	
<p>Fogalmak</p> <p>tárgyias tájvers, komplex kép, óda, dal, műfajszintézis, létértelmező vers, önmegszólító vers, dialogizáló versbeszéd síkváltás, szabad vers, létösszegzés, időszembesítés</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör:</p> <p><u>IV.</u> A magyar irodalom a XX. században II</p>	<p>1 11.óra</p> <p>51. óra</p>	
<p>Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok</p> <p>B) Portrék a XX. század magyar irodalmából</p> <p>a, Örkény István</p> <p>b, Szabó Magda</p> <p>c, Kányádi Sándor</p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>(8. óra)</p> <p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>3. óra</p> <p>+1</p>	<p>humán</p>
<p><u>Ismeretek</u></p> <p>a, Örkény István</p> <p>Örkény István groteszk látásmódja néhány egyperces novella és / vagy a <i>Tóték</i> alapján. A választott szerzőkhöz</p> <p>Egyperces novellák (részletek)</p> <p>b, Szabó Magda 20. századi: szépprózai alkotás</p> <p>Az ajtó (Irodalom és film: Szabó István: Az ajtó)</p> <p>c, Kányádi Sándor</p> <p>Fekete- piros, Halottak napja Bécsben, Sörény és koponya (részlet,), Valaki jár a fák hegyén (Kuplé a vörös villamosról)</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg – Az erkölcs, hit, egyén és közösség, egyén és egyén viszonyának, kapcsolatának megvilágítása lírai, epikai, drámai alkotásokban 	<p>2. óra</p> <p>2. óra</p> <p>3. óra</p> <p>1. óra</p>	

– Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján		
Fogalmak groteszk, abszurd, egyperces, családregény, kálvinista és katolikus értékrend szembenállása, önéletrajziság		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
Témakör: <u>IV.</u> A magyar irodalom a XX. században II	1 11.óra 51. óra	
Ismeretek/ fejlesztési feladatok, célok <p style="text-align: center;">C, Metszetek a XX. század magyar irodalmából</p> <p>II.</p> <p>a, Metszetek: egyéni utakon (Szabó Dezső, Krúdy Gyula és Weöres Sándor)</p> <p>b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói : Szabó Lőrinc, Radnóti Miklós)</p> <p>c, Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból: Dsida Jenő, Reményik Sándor, Áprily Lajos</p> <p>d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából : Nagy László</p> <p>e, Metszet a tárgyias irodalomból Pilinszky János</p> <p>f, Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</p>	általános ol/sp (29. óra) 6. óra 10. óra 5. óra 2. óra 3. óra 3. óra	humán

<u>Ismeretek</u>		
a, Metszetek: egyéni utakon	(6. óra)	
Szabó Dezső: Feltámadás Makucskán (Az elsodort falu (részletek))	1. óra	
Krúdy Gyula : Szindbád – A hídon – Negyedik út vagy Szindbád útja a halálnál – Ötödik út (Irodalom és film) Huszárik Zoltán: Szindbád	2. óra	
Weöres Sándor:	3. óra	
Weöres Sándor költészetének tematikus és formai változatossága (pl. a <i>Rongyszőnyeg</i>); gondolati költészete; szerepversei, stílusutánzatai (pl. a <i>Psyché</i> szemelvényei).		
Rongyszőnyeg (részletek: 4., 99., 127.) választható v Es.: (Psyché) (részletek))	(10. óra)	
b, Metszetek a modernista irodalomból – a Nyugat alkotói :	3. óra	
Szabó Lőrinc: költészetének jellege, pl. a Lóci-versek, <i>Az Egy álmai</i> ; a <i>Semmiért egészen</i> és versciklusainak (pl. a <i>Tücsökzene</i>) néhány darabja alapján. Semmiért Egészen, Mozart hallgatása közben,	5. óra	
Radnóti Miklós: Életút és életmű egysége (haláltudat, munkaszolgálat, lágervers; idill és tragikum). A kor jellemzői, Radnóti tragédiája és költői magatartásformái (jóság, tiltakozás, lázadás, emlékezés, emberség, hazaszeretet, pl. <i>Nem tudhatom</i> , hitvesi költészet, pl. <i>Tétova óda</i> , <i>Levél a hitveshez</i>). Jellemző műfajok, témák, életérzések költészetében; műveinek formai és stiláris sajátosságai (avantgárd, szabad vers, klasszicizálás stb.). Eklogaciklusa (a <i>Hetedik ecloga</i> és legalább még egy mű alapján, pl. <i>Negyedik ecloga</i>). A <i>Tajtékos ég</i> és a bori notesz (pl. <i>Erőltetett menet</i> , <i>Razglednicák</i>). Járkálj csak, halálraítélt!, <i>Hetedik ecloga</i> , <i>Erőltetett menet</i> , <i>Razglednicák</i> , választható művek. ESZ: (Első ecloga, <i>Tétova óda</i> , <i>Nem bírta hát...</i> , <i>Levél a hitveshez</i> , <i>Töredék</i> , <i>A la recherche</i>) választható ESZ.: (Márai Sándor: Márai Sándor életműve néhány epikus szemelvény alapján (pl. <i>Egy polgár vallomásai</i> ; <i>A gyertyák csonkig égnek</i> ; <i>Napló</i>); esszé-részlet (pl. <i>Füves könyv</i>) és lírai alkotás (<i>Halotti beszéd</i>) alapján; az emigráns léthelyzet hatása.	1. óra	
	1. óra	

<p>Halotti beszéd</p> <p>Ottlik Géza: Iskola a határon (részlet))</p> <p>Dolgozat</p> <p>c, Metszetek az erdélyi, délvidéki és kárpátaljai irodalomból:</p> <p>Szemelvények a határon túli szépprózai alkotásokból, lírai művekből, esszéirodalomból.</p>	(5. óra)	
<p>Dsida Jenő: Nagycsütörtök, Arany és kék szavakkal</p> <p>Reményik Sándor: Halotti beszéd a hulló leveleknek, Eredj, ha tudsz (részlet)</p>	(2. óra)	
<p>Áprily Lajos: Tavasz a házsongárdi temetőben Március</p> <p>d) Metszet a „Fényes szellők nemzedékének” irodalmából :</p> <p>Nagy László költői világa, alkotásmódja (pl. népiesség, hosszúénekek, montázstechnika, képrendszer, portrévers, képvers) egy-két műve alapján (</p> <p>Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet, Adjon az Isten (Himnusz Minden időben)</p> <p>e, Metszet a tárgyias irodalomból</p> <p>Pilinszky János: Pilinszky János világlátásának tükröződése költészetében; alkotásmódjának, poétikai megoldásainak, motívumainak sajátosságai</p>	(3. óra)	
<p>Halak a hálóban, Apokrif, Négysoros</p> <p>választható ESZ, (Harbach 1944, Agonia christiana, Nagyvárosi ikonok)</p>	(3. óra)	
<p>választható ESZ. (Nemes Nagy Ágnes: A fák ,Kiáltva, Ekhnáton éjszakája</p> <p>Mándy Iván (Irodalom és film, Mándy Iván: Régi idők focija, Sándor Pál: Régi idők focija)</p>		
<p>f, Metszetek az irodalmi szociográfia alkotóinak munkáiból</p>		

<p>Illyés Gyula az irodalmi szociográfia műfaja,</p> <p style="text-align: center;">Illyés Gyula: Puszták népe (részlet)</p> <p>Puszták népe (részlet)</p> <p>(választható szerzők és művek: Esz: Sinka István: Fekete bojtár vallomásai (részlet),</p> <p style="text-align: center;">Csoóri Sándor: Tudósítás a toronyból (részlet)</p> <p style="text-align: center;">Anyám fekete rózsza, Anyám szavai))</p> <p style="text-align: center;"><i>Metszetek a magyar posztmodern</i></p> <p><i>irodalomból:</i></p> <p style="text-align: center;">Tandori Dezső: Horror, Töredék Hamletnek, Táj két figurával</p> <p style="text-align: center;">Egy talált tárgy megtisztítása,</p> <p style="text-align: center;">Hajnóczy Péter: A fűtő (részletek), M (részletek), A halál kilovagolt Perzsiából (részletek)</p> <p style="text-align: center;">Esterházy Péter: Termelési kissregény (részlet)</p> <p style="text-align: center;">Harmonia</p> <p>caelestis (részlet))</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A választott XX. századi szerzők szerepének megismerése a magyar irodalomban – A század irodalmi törekvéseinek, sajátosságainak, írói-költői csoportjainak megismerése – Annak felismerése, hogy az írói-költői felelősség, szociális-társadalmi együttérzés, világnézet, egyéni látásmód és kapcsolat a hagyományhoz változatos módon, műfajban és tematikában szólalhat meg. – Történelmi kataklizmák és egyéni helytállások lírai ábrázolásának tanulmányozása Radnóti költészetében – Történelmi traumák, nemzeti tragédiák ábrázolásának tanulmányozása a transzilván irodalomban – Az erkölcs, hit, egyén és közösség viszonyának kérdései lírai és prózai alkotásokban 	1. óra	
---	--------	--

<ul style="list-style-type: none"> – A lírai beszédmód változatainak értelmezése; a korszakra és az egyes alkotókra jellemző beszédmódok feltárása, néhány jellegzetes alkotás összevetése. – A líra sokfélesége: párhuzamos és versengő költészeti hagyományok bemutatása – Összehasonlító elemzés készítése közös téma, motívum, műfaj vagy forma alapján – tisztában van Radnóti életművének jellegével; a költő helyével, szerepével a magyar irodalom történetében; Vergilius rá tett hatásával; – felismeri jellemző műfajait, versformáit; – 		
<p>Fogalmak: életrajzi ihletettség, kulturális veszteség, ekloga, eklogaciklus, razglednica, szerepvers, „Fényes szellők nemzedéke”; tárgyas irodalom</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör:</p> <p>IV. A magyar irodalom a XX. században II</p>	<p>1 11.óra 51. óra</p>	
<p>Ismeretek:</p> <p style="text-align: center;">D, Színház- és drámatörténet</p> <p style="text-align: center;">a, Örkény István: Tóték</p> <p style="text-align: center;">b, Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</p>	<p>általános ol/sp (4. óra) 2. óra 1. óra</p>	<p>humán</p>
<p><u>Ismeretek</u></p> <p style="text-align: center;">a, Örkény István:</p> <p style="text-align: center;">Örkény István groteszk látásmódja a <i>Tóték</i> alapján (Fábri Zoltán: Isten hozta, őrnagy úr!)</p> <p style="text-align: center;">b, Szabó Magda: Az a szép fényes nap (részlet)</p> <p>választható Esz: (Németh László: A két Bolyai (részlet)</p> <p style="text-align: center;">Szabó Magda: A macskák szerdája</p>	<p>2. óra</p>	

<p style="text-align: center;">Sütő András: Advent a Hargitán</p> <p style="text-align: center;">Csurka István: Házmestersirató</p> <p style="text-align: center;">Gyurkovics Tibor: Nagyvizit)</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A törzsanyagban megnevezett drámai művek vagy műrészletek olvasása, megismerése, közös elemzése – Ismerkedés a korszakban kidolgozott dramaturgiai eljárásokkal – Álláspontok megismerése és kialakítása a feldolgozott drámák problémafelvetésével kapcsolatban – A drámai művekben a befogadó elé tárt társadalmi, közösségi és egyéni konfliktusok felismerése, megfogalmazása, megértése – A megmaradásért folytatott harc és az azért szükségképpen hozott áldozatok felismerése 	1. óra	
<p>Fogalmak</p> <p>totalitárius, történelmi dráma</p>		

Ismeretek/fejlesztési követelmények	óraszámok ó	
<p>Témakör:</p> <p style="text-align: center;"><i>V. A XX. századi történelem az irodalomban</i></p>	<p>1 11.óra</p> <p>9. óra</p>	
<p>Ismeretek</p> <p style="text-align: center;">V. A XX. századi történelem az irodalomban</p> <p style="text-align: center;"><i>a, Trianon</i></p> <p style="text-align: center;"><i>b, Világháborúk</i></p> <p style="text-align: center;"><i>c, Holokauszt</i></p> <p style="text-align: center;"><i>d, Kommunista diktatúra</i></p> <p style="text-align: center;"><i>e, 1956</i></p>	<p>általános</p> <p>ol/sp</p> <p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>2. óra</p> <p>+1</p>	<p>humán</p>

<p><u>Ismeretek :</u></p> <p>a, Trianon:</p> <p>Juhász Gyula: Trianon</p> <p>Vérző Magyarország (Szerk.: Kosztolányi Dezső)</p> <p>Lyka Károly: Magyar művészet – magyar határok (részlet)</p> <p>b, Világháborúk</p> <p>Gyóni Géza: Csak egy éjszakára...</p> <p>c, Holokauszt</p> <p>Szép Ernő: Emberszag (részlet)</p> <p>Tadeusz Borowski: Kővilág</p> <p>választható: (Irodalom és film: Török Ferenc: 1945,</p> <p>Roberto Benigni: Az élet szép</p> <p>Kertész Imre: Sorstalanság, Koltai Lajos: Sorstalanság)</p> <p>d, Kommunista diktatúra</p> <p>Illyés Gyula: Egy mondat a zsarnokságról vagy</p> <p>George Orwell: 1984 (részletek)</p> <p>választható, Esz.(Irodalom és film: Bacsó Péter: A tanú,</p> <p>Bereményi Géza: Eldorádó</p> <p>Michael Radford: 1984</p> <p>Faludy György: Kihallgatás,</p> <p>Alekszandr Iszajevics Szolzsenyicin: Gulág szigetcsoport (részlet))</p> <p>e, 1956</p> <p>Nagy Gáspár: Öröknyár: elmúltam 9 éves</p> <p>A Fiú naplójából</p>	<p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>2. óra</p> <p>1. óra</p> <p>2. óra</p>	
---	---	--

<p>Márai Sándor: Mennyből az angyal vagy Halotti beszéd</p> <p>(választható, Esz: Irodalom és film:</p> <p>Gothár Péter: Megáll az idő,</p> <p>Szilágyi Andor: Mansfeld</p> <p>Albert Camus: A magyarok vére</p> <p>(részlet))</p> <p>Dolgozat</p> <p>fejlesztési feladatok, célok</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitás meghatározó lírai szövegeinek olvasása, megértése, megbeszélése – Irodalmi szövegek elhelyezése történelmi kontextusban – Irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és magánemberi erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása – Az olvasott szövegek szerkezeti egységeinek megfigyelése, a szerkezeti egységek retorikai funkcióinak azonosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes retorikai alakzatainak megfigyelése 	1. óra	
Ismeretek/fejlesztési követelmények		óraszámok
Témakör:		1 11.óra
<u>IV. A magyar irodalom a XX. században II</u>		
Ismeretek		
<u>VI. Kortárs magyar irodalom</u>		
A szaktanár szabadon választhat a kortárs magyar irodalom műveiből.		5. óra
Ismétlés, tételek		7. óra

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK

Honoré de Balzac: Goriot apó (részletek) vagy Stendhal: Vörös és fekete (részletek)
Henrik Ibsen: A vadkacsa vagy Nóra (Babaotthon) vagy Anton Pavlovics Csehov: A sirály vagy Ványa bácsi
Lev Nyikolajevics Tolsztoj: Ivan Iljics halála
Samuel B. Beckett: Godot-ra várva vagy Friedrich Dürrenmatt: A fizikusok vagy A nagy Romulus
Arany János: Toldi estéje
Madách Imre: Az ember tragédiája
Mikszáth Kálmán: Beszterce ostroma
Herczeg Ferenc: Az élet kapuja
Babits Mihály: Jónás könyve, Jónás imája
Móricz Zsigmond: Úri muri, Tragédia
Wass Albert: Adjátok vissza a hegyeimet!
Örkény István: Tóték
Szabó Magda: Az ajtó

MEMORITEREK

Arany János: Toldi estéje (I. 1., VI. 28. versszak)
Arany János: egy szabadon választott ballada a nagykőrösi korszakból
Arany János: Epilógus (részlet)
Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...
Ady Endre: Kocsi-út az éjszakában
Babits Mihály: A lírikus epilógja (részlet)
Babits Mihály: Jónás imája
Kosztolányi Dezső: Hajnali részegség (részlet)

József Attila: Reménytelenül (Lassan, tűnődve) (részlet)
József Attila Óda (részlet)
Kányádi Sándor: Valaki jár a fák hegyén
Reményik Sándor: Halotti vers a hulló leveleknek (részlet)
Radnóti Miklós: Hetedik ecloga (részlet)
Áprily Lajos: Március (részlet)
Nagy László: Ki viszi át a Szerelmet

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 9-12. ÉVFOLYAM

A pedagógia történetében nagyon sokféle tanulási és oktatási stratégia létezik. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. Gondolkodni és beszélni tanít (Babits, 1908.). A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék: az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok, stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív

munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A képzés 3. szakaszának 1-2. évében (9-10. évfolyam) a javasolt tanulás-szervezési módok: a kooperatív tanulási-tanítási technikák alkalmazása, az önálló munkavégzés és tanulás kialakítása, a gamifikáció. Javasolt az összetett gondolkodás kialakítása tanári kalauzzal.

A képzés 3. szakaszának 3-4. évében az önálló, illetve a kooperatív csoportokban kialakított munkavégzés kiemelt jelentőségű az érettségi, illetve a továbbtanulás szempontjából. Ajánlott a hagyományos és digitális technikák bekapcsolása a tananyag-feldolgozásba, az összetett gondolkodási műveletek fejlesztése (absztrakció, elemzés, analógia alapján gondolkodási műveletek felismerése, új gondolkodási műveletek elsajátítása, kognitív struktúrák felismerése és megalkotása, stb.).

Tanulás-szervezési módok

Javasolt a reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt-munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.).

Továbbra is javasolt: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában.

A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenség-alapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasolt az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Esszéírás, gondolattérképek, fürtábrák készítése a műelemzések előkészítéseként, kreatív írás, konstruktív vita (disputa). Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (pl.: Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára). A digitális oktatási módszereknek ebben a képzési szakaszban kiemelt jelentősége van) pl.: digitális újság, magazinok, ppt-k, prezik, blogok készítése, meghívott előadók meghallgatása)

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.

MAGYAR NYELV ÉS IRODALOM

(7-12.évfolyam)

A hatosztályos középiskolák számára készült tanterv folyamatosságot teremt az általános iskolák 5-6. osztályával, ám a koncentrikus tananyagépítkezést felváltja a linearitás elve. Ez a szerkezet lehetővé teszi, hogy a diákok a középiskolás tananyagot hat év alatt sajátítsák el, irodalmi ismereteik megalapozottabbak legyenek, gondolataikat megtanulják árnyaltan kifejezni, szövegértési képességeik fejlődjenek, a szöveg másolagos jelentéseit is felfedezzék. Retorikai, kommunikációelméleti, stilisztikai ismereteik révén különböző műfajokban arányos, előrehaladó szöveget alkossanak.

A tananyag hat évre való arányos elosztása az utolsó középiskolai évben lehetőséget teremt az érettségire való, témakörök szerinti ismétlésre.

A hatosztályos tanterv a 7-8. osztály tananyagát beépíti a középiskolai kerettantervbe, a középiskolai kerettanterv logikáját (tematikus és kronologikus elrendezés) követve.

A tanterv két fő részre osztható. A 7–8. évfolyam tematikai egységeiben elsősorban a fejlesztési célok és követelmények a fontosak: a szövegértési és -alkotási készségek folyamatos továbbfejlesztése, az elméleti alapfogalmak biztos alkalmazása, a nyelvi-irodalmi elemzőkészség kialakítása. Ugyanakkor a tematikus megközelítés mellett megjelenik az kronologikus szemlélet is, és az ókori irodalom nagy alkotásaival is megismerkednek a diákok.

A nyelvtan témakörökben hangsúlyosabb a szövegértési és -alkotási készségek fejlesztése.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy tanítása és tanulása különösen alkalmas a társadalom közösen vallott értékeinek közvetítésére. Tartalommal tölti meg és erősíti a nyelvi és kulturális identitást, a nemzeti önazonosságot, erősíti az etikai és erkölcsi ítélőképességet, elősegíti más kultúrák megismerését. A magyar irodalom tantárgy tananyaga normatív értékeket közvetít, melyek a társadalom döntő többségének értékvilágát tükrözi.

Az anyanyelvi nevelés alapvető feladata a nyelv mint változó rendszer megismerése, illetve a nyelvi kompetencia fejlesztése annak érdekében, hogy a tanulók életkoruknak megfelelő szinten birtokolják a szóbeli és írásbeli kommunikáció eszköztárát, képessé váljanak azok

funkcionális elemzésére, gyakorlati alkalmazására. Így segítve és megalapozva a tanulást, valamint a vele szoros összefüggésben levő differenciált gondolkodást, az élethosszig tartó tanulás képességét és igényét. A tanuló folyamatosan fejlődő szövegértési és -alkotási tudása teszi lehetővé, hogy önállóan, illetve másokkal együttműködve képes legyen a verbális és nem verbális kommunikáció kódjainak, kapcsolatainak, tényezőinek azonosítására, tudatos alkalmazására, a különböző szövegek megértésére, elemzésére, kritikai feldolgozására. Mind- ezek birtokában alkalmassá válik a másodlagos, átvitt jelentések felismerésére, az ezekre adott reflexiókra és saját jól strukturált szövegek alkotására.

Az anyanyelvi nevelés további feladata, hogy tudatosítsa a diákokban: a nyelv változó, fejlődő rendszer, eszközszerű használata elengedhetetlen a világról való tudás megszerzéséhez és a hatékony kifejezőképesség fejlesztéséhez. A nyelvi rendszer nem értelmezhető a beszélőtől független létező jelenségként, a nyelvi jelentés a nyelv szóbeli és írásos alkalmazása során jön létre.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy erősíti a Kárpát-medencei magyarság nyelvi és kulturális identitását, felkelti a minőségi megnyilatkozás iránti igényt, fejleszti az etikai, erkölcsi ítélőképességet, megismertet más népek művészetével.

E feladatát a magyar nyelv és irodalomtanítás akkor tölti be, ha hiteles kérdések és válaszok megfogalmazásával lehetővé teszi a diákok számára, hogy az irodalmi művekben megjelenő konfliktusokban, erkölcsi dilemmákban, élethelyzetekben saját gondolataikra, gondolati-érzelmi problémáikra ismerjenek rá. Hiszen a választott művek szembesítik a befogadót az élet alapvető kérdéseivel, segítenek az emberi és társadalmi problémák megértésében, átélésében, a saját és más kultúrák megismerésében, az én és a másik közötti különbség megfogalmazásában, tisztelésében.

Az irodalmi alkotások fejlesztik az emlékezetet, az élmények feldolgozásának és megőrzésének képességét, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákokban megteremtődjenek a hagyomány elfogadásának és alakításának igénye. A fenti célok mellett az irodalmi nevelés kitüntetett feladata az olvasási kedv felkeltése és megerősítése, az irodalomnak mint művészetnek megszerettetése, közlésformáinak, kifejezési módjainak élményteremtő megismertetése. Az így megszerzett tudás lehetőséget teremt az ön- és emberismeret, a képzelet, a kreativitás és a kritikai gondolkodás fejlesztésére, miközben a tanulók megismerik a sokoldalú és többjelentésű hagyomány fogalmát, a nyelvi és művészi konvenciókat.

Az irodalomtanítás feladata, hogy a művészet hatása révén kreatív érzelmeket, gondolatokat, intenzív élményeket közvetítsen, a megbeszélés, a szóbeli és írásbeli szövegalkotás révén pedig az önkifejezés és a másik meghallgatásának társas élményéhez juttassa a diákokat. Átélnének, megismerhetnek, sőt, saját élményeiken, reflexióikon átszűrve meg is érthetnek olyan élethelyzeteket, érzelmeket, döntési szituációkat, erkölcsi dilemmákat, megoldási mintákat, magatartásformákat, értékeket, eszméket és gondolatokat, amelyek a saját életükben is érvényesíthetők. Együttérzővé válhatnak más magatartásokkal, életformákkal, szociális helyzetekkel, gondolatmenetekkel, világlátásokkal, meggyőződésekkel. Megszerezhetik azt a műveltséget, amely a magyar és az európai kultúra hivatkozási alapja.

A magyar nyelv és irodalom tantárgy révén közvetített tudás felépítésében folyamatos tevékenység az elvont gondolkodás fejlesztése. A fogalomrendszer lehetővé teszi a nyelvi, irodalmi jelenségek, tények, mintázatba rendezését. A fogalmakkal kapcsolatos tudás folyamatos bővítése és elmélyítése az értelmes tanulás egyik összetevője.

A magyar nyelv és irodalom műveltségterület tartalmai hozzájárulnak a tanulók lelki-érzelmi nevelődéshez. Az irodalmi olvasmányok, élmények belső tartalékok is fejlesztik az önismeretet, a valóságismeretet, összességükben az élet értékét sugallják. Fejlesztik a szociális érzékenységet, az erkölcsi ítélőképességet. Az értékkeresés, az értékválság folyamatának megfigyelése, értelmezése módot teremt az empátia, az önismeret és az erkölcsi tudatosság elmélyítésére. Mindezek hatékonyan támogatják nyelvi és kulturális identitásuk alakulását, megerősödését.

7–8. ÉVFOLYAM

A hatévfolyamos képzés első szakasza még kapcsolódik az általános iskolai célokhoz és elvekhez. A 7–8. évfolyamon tovább folytatódik az ismeretek bővítése, a kompetenciák fejlesztése (azaz megerősítése, finomítása, hatékonyságuk, változékonyságuk növelése), és az érzelmi nevelés.

Ennek a tanítási-tanulási szakasznak a végére a tanulók biztos szövegértési készséggel rendelkeznek, szövegalkotási képességeiket folyamatosan bővíteni kell. Cél, hogy a 8. évfolyam végére a tanulók értőn alkalmazzák a nyelvi ismereteiket: értsék anyanyelvük szerkezetét, grammatikáját, össze tudják vetni anyanyelvük sajátosságait az általuk tanult idegen nyelv sajátosságaival. Ismerjék fel az adott kommunikációs helyzetet, ennek megfelelően az általuk tanult műfajokban, írásban és szóban helyesen és pontosan, a magyar nyelv szabályai szerint fejezzék ki magukat.

Tudják alkalmazni a digitális szövegalkotás és -befogadás módjait. Képesek legyenek saját véleményüket logikusan kifejteni, érvelni, s tanulják meg a toleráns nyelvhasználatot. Ezek birtokában tudnak a tanulók egymással együttműködni, csapatban és párban dolgozni, így tudják megérteni egymás gondolatait, és saját gondolataikat a lehető legpontosabban elmondani, megértetni másokkal. Ez teremt lehetőséget a személyiségük fejlesztésére, érzelmi nevelésükre is.

A 7–8. évfolyamon a tanulók a magyar nyelv rendszerének további szintjeit ismerik meg. A nyelvi oktatás középpontjában továbbra is a szövegértés és a szövegalkotás tanítása áll. A tanult nyelvi szintek nyelvtani ismereteit a diákok a szövegek értelmezésében, a

szövegalkotásban és az idegen nyelv tanulásában betöltött szerepük szerint vizsgálják. Ennek a tananyagnak a középpontjában a hangtan, a szólemek és a szófajok állnak. A funkcionális nyelvhasználati ismeretek mellett többféle szövegépítő eljárással, kommunikációs technikával is találkoznak.

A nyelvoktatásban fontos szerepet kap az egyéni fejlesztés. A tanulás tanítása (elemző olvasás, kulcsszavak, lényegkiemelés, vázlatírás, gondolati váz elkészítése, szövegalkotás) a magyar nyelv és irodalom tanításának is lehetősége és feladata.

A 7–8. évfolyamon a tanulók – életkori sajátosságaik, illetve korábbi tanulmányaik alapján képessé válnak arra, hogy megismerjék az európai és a magyar kultúra nagy korszakait, ezeknek a stílus- és művelődéstörténeti koroknak kiemelkedő alkotásait, és egyre hangsúlyosabbá válik a poétikai-retorikai ismeretek bővítése is. A 13–15 éves gyerekek már képesek arra, hogy ne csak fabuláris szinten értelmezzenek egy-egy szöveget, hanem tanári irányítással jelentésteremtésre is vállalkozzanak, és megértsék saját kultúrájuk történelmi adottságait, irodalmi törekvéseit.

A 7-8. évfolyam irodalomtanításának témakörei:

- I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom
- II. Műfaji alapismeretek I. – Az epika
- III. Műfaji alapismeretek II. – A líra
- IV. Jellegetes lírai témák
- V. Egy magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény elemzése
- VI. A görög irodalom
- VII. A római irodalom
- VIII. A Biblia mint kulturális kód
- IX. Az egyén és történelem kapcsolata mint irodalmi téma
- X. A 20. századi történelem az irodalomban
- XI. Egy szabadon választott dráma a 20. század magyar irodalmából – ismerkedés a dráma műnemével

7. évfolyam

magyar nyelvtan

34X1 óta= 34óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

**TÉMAKÖR: I: Szövegértési és szövegalkotási készségek felmérése,
fejlesztése**

ISMERETEK:

Olvasási stratégiák

A szövegfeldolgozás módjai

Jegyzetelés

Vázlatírási technikák

A szöveg és kép összefüggése

Dolgozat

ÓRASZÁM

11. ÓRA

1. ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK :

- Különféle megjelenésű és típusú szövegek megértése és alkotása
 - A szövegtípusok műfaji, retorikai és stilisztikai jellemzőinek megismerése, áttekintése
 - A megtanult szövegtípusok jellemzőinek felismerése és alkalmazása
 - Az olvasmány-feldolgozási stratégiák gyakoroltatása
 - Reflektálás a szöveg tartalmára
 - Helyesírási, nyelvhelyességi szabályoknak és a szövegtípusoknak megfelelő hagyományos és digitális szövegszerkesztési szabályok átisméltése
- Az önálló tanulási és ismeretszerzési képesség fejlesztése hagyományos és digitális források, eszközök használatával

FOGALMAK: vázlat, felelet, elbeszélés, leírás, jellemzés, kiselőadás

TÉMAKÖR: II. Helyesírási készségek fejlesztése

ISMERETEK:

Helyesírási alapelvek

A szavak elválasztása és a szótagolás

Az ige helyesírása

A tulajdonnév, köznév, melléknév

helyesírása

A j-ly a szavakban

A mássalhangzók hangkapcsolódási törvényszerűségei

Egybe- és különírás szabályai

Írásjelek, központosítás, idézés, dátum

Idegen szavak helyesírása

Az internetes szövegek helyesírása

Dolgozat

ÓRASZÁM

9. ÓRA

1. ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

- a szövegalkotás során alkalmazza a tanult helyesírási és szerkesztési szabályokat, használja a hagyományos és a digitális helyesírási szabályzatot és szótárt az egyéni sajátosságaihoz mérten tagolt, rendezett, áttekinthető írásképpel, egyértelmű javításokkal alkot szöveget

FOGALMAK:

TÉMAKÖR: III. A kommunikáció, a digitális írásbeliség fejlesztése

ISMERETEK:

A kommunikáció fogalma, tényezői és funkciói

A személyközi kommunikáció

A nem nyelvi jelek

A tömegkommunikáció fogalma, típusai és funkciói

A tömegkommunikáció hatása a gondolkodásra és a nyelvre

Médiaműfajok

A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai, az új digitális nyelv

(A formális és informális beszédhelyzetekben való viselkedés

Megszólítások, magázódás, tegeződés, a kapcsolattartás formái

A gesztusok és viselkedés, gesztusok és kultúrkörök

A médiafüggőség, a virtuális valóság veszélyei

A reklámok hatása nyelvhasználatunkra

Az internet mint hiteles adatforrás; plágium; adatvédelem)

Dolgozat

FEJLESZTÉSI FELADATOK

- A kommunikáció jellemzőinek tudatosítása, hatékony alkalmazásának fejlesztése
- A kommunikáció tényezői
- A kommunikációs célok és funkciók
- A kommunikáció jelei
- A digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusa
- A kommunikációs kapcsolat illemszabályai
- A problémamegoldó gondolkodás fejlesztése
- A nyelvhasználati és a kommunikációs készség fejlesztése
- A kommunikáció nem nyelvi jeleinek alkalmazása mindennapi helyzetekben
- A kommunikációs zavar felismerése, néhány megismert korrekciós lehetőség alkalmazása
- A szövegértési készség fejlesztése

ÓRASZÁM

12. ÓRA

– A szóbeli kifejezőkészség fejlesztése– Szerep- és drámajátékok gyakoroltatása– Aktív részvétel különböző kommunikációs helyzetekben	

dolgozat

FOGALMAK: kommunikáció, kommunikációs tényező (adó, vevő, kód, csatorna, üzenet, kapcsolat, kontextus, a világról való tudás); kommunikációs cél és funkció (tájékoztató, felhívó, kifejező, metanyelvi, esztétikai funkció, kapcsolatfelvétel, -fenntartás, -zárás), nem nyelvi jel (tekintet, mimika, gesztus, testtartás, térköz, emblémák); digitális kommunikáció jellemzői, szövegtípusai

8. évfolyam

magyar nyelvtan

34X1 óta= 34óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

TÉMAKÖR: IV. A nyelvi rendszer, a nyelv szerkezeti jellemzői a nyelvi elemzés (hangok, szavak, szófajok, összetett szavak)

ISMERETEK

A nyelv mint jelrendszer

A nyelvi szintek

A magyar nyelv hangrendszere

Hangkapcsolódási szabályszerűségek

A szavak felépítése, a szóelemek (szótő, képző, jel, rag)

A magyar nyelv szófaji rendszere:

alapszófajok, mondatszók és viszonzszók

Ritkább szóalkotási módok

Mozaikszók, ikerszók és szórövidülések

(A szófajváltás, a többszófajúság)

Dolgozat

ÓRASZÁM

26. ÓRA

3. ÓRA

FEJLESZTÉSI FELADATOK

7. évfolyam

Irodalom

34X2 óta= 68 óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

TÉMAKÖR: I. Bevezetés az irodalomba – művészet, irodalom

ISMERETEK:

- A) Az irodalom és hatása
- B) Szerzők, művek párbeszéde
- C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei
- D) Műnemi-műfaji rendszer

ÓRASZÁM

9. ÓRA

ISMERETEK:	
A) Az irodalom és hatása Karinthy Frigyes: A cirkusz	2. ÓRA
B) Szerzők, művek párbeszéde Aiszóposz: A tücsök és a hangya Hajnóczy Péter: A hangya és a tücsök Romhányi József: Tücsökdal	2. ÓRA
C) Népszerű irodalom. Az irodalom határterületei	3. ÓRA
Arthur Conan Doyle: Sherlock Holmes- történetek (részletek)	1.ÓRA 1.ÓRA
D) Műnemi-műfaji rendszer Dolgozat	
FEJLESZTÉSI FELADATOK :	
<ul style="list-style-type: none"> – Változatos lírai, kisprózai alkotások, szövegrészletek olvasása, közös értelmezése – Szerző, előadó, terjesztő és befogadó változó viszonyrendszere: a művészetben való részvétel lehetőségei – Nyelv és nyelviség az irodalomban: a képi és a hangzó nyelv, szóképek és retorikai alakzatok a hétköznapi és az irodalmi kommunikációban 	
FOGALMAK:	
művészet, szépirodalom, szórakoztató irodalom, irodalmi kommunikáció; szerző, alkotó, terjesztő, másoló, előadó, befogadó; befogadás, értelmezés, műnem, epika, líra, dráma, műfaj, manipuláció és hitelesség, krimi, detektívregény	

TÉMAKÖR: II. Műfaji alapismeretek I. Az epika	
ISMERETEK:	ÓRASZÁM
A, A kisepika	27. ÓRA
B, A nagyepika –a regény	19. ÓRA
8. ÓRA	
ISMERETEK:	10. ÓRA
A, A kisepika	
a, mítosz:	
1. Szemelvények a magyar hitvilágból	
Hoppál Mihály: Sámánok. Lelkek és jelképek (részlet)	
Irodalom és mozgókép:	
Jankovics Marcell: Ének a csodaszarvasról (részlet)	
. 2. A görög mitológia	
A világ születése; istenek születése és harca; istenek	
nemzedékei,	
világkorszakok; az ember teremtése	
olimposzi istenek	
A görög mitológia híres történetei (Hermész, Dionüszosz,	1. ÓRA
Héraklész tettei, Daidalosz és Ikarosz, Thészeusz és	
Ariadné, a Minótauros)	
3. Egyéb teremtésmítosz	1. ÓRA
Babiloni teremtésmítosz (részlet)	
	1. ÓRA
b, mese:	
Mesék Mátyás királyról: Hogyan került holló Mátyás	5. ÓRA

<p style="text-align: center;">király címerébe? (Kóka Rozália gyűjtése alapján)</p>	
<p>c, intelem István király intelmei Imre herceghez (részletek) Kölcsey Ferenc: Parainesis (részletek)</p>	
<p>d, levél Mikes Kelemen: Törökországi levelek (részletek)</p>	1. ÓRA
<p>e, novella, elbeszélés Mikszáth Kálmán: A néhai bárány Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa</p>	7. ÓRA
<p>Karinthy Frigyes: Röhög az osztály <i>(Móricz Zsigmond: Hét krajcár, Móricz Zsigmond: A fillentő)</i></p>	1. ÓRA
<p style="text-align: center;"><i>dolgozat</i></p>	
<p>B, A nagyepika –a regény Mikszáth Kálmán Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák</p>	
<p><i>(Irodalom és film kapcsolata: Jókai Mór: A kőszívű ember fiai)</i></p>	
<p style="text-align: center;"><i>dolgozat</i></p>	
<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK :</p>	
<ul style="list-style-type: none"> – Irodalmi alapformák, műfajok és motívumok megismerése – A történetmesélés formáinak elemzése, az elbeszélői nézőpontok és a narratív struktúra szerepének felismerése – A mítoszok kulturális jelentőségének megértése – Mítosz- és hőstípusok megkülönböztetése, felismerése. Mítoszok, mondák és népmesék – Az archaikus, mitikus világkép és a kortárs világkép viszonyának mérlegelése 	

FOGALMAK

szóbeliség, írásbeliség, sámánizmus, regös, mágus, jokulátor, táltos, világfa, antikvitás, mítosz, mitológia eredetmítosz, archaikus világ, archetípus
mítosz, monda, mese, intellemtípus, levél, novella, elbeszélés, regény, kisregény, történet, elbeszélés, narrátor, beszélő

TÉMAKÖR: III. Műfaji alapismeretek II. - A líra

ISMERETEK:	ÓRASZÁM
<p><i>a, dal</i></p> <p><i>b, epigramma</i></p> <p><i>c, elégia</i></p> <p><i>d, óda, himnusz</i></p>	12. óra
<p>ISMERETEK:</p> <p><i>a, dal</i></p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: Tartózkodó kérelem József Attila: Kertész leszek...</p> <p><i>b, epigramma</i></p> <p>Janus Pannonius: Pannónia dicsérete Kölcsey Ferenc: Huszt (Janus Pannonius: Egy dunántúli mandulafáról)</p> <p><i>c, elégia</i></p> <p>Petőfi Sándor: Szeptember végén Berzsenyi Dániel: Levéltöredék barátnémhoz</p> <p><i>d, óda, himnusz</i></p> <p>Kölcsey Ferenc: Himnusz Vörösmarty Mihály: Szózat</p> <p><i>dolgozat</i></p>	2. óra 2. óra 3. óra 4. óra

<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK :</p> <ul style="list-style-type: none"> – Néhány alapvető lírai műfaj jellemző darabjának megismerése (pl.: dal, óda, himnusz, epigramma, elégia) – Alapvető szóképek felismerése: hasonlat, megszemélyesítés, metafora – Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése – Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése (lírai én, lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; helyzetdal, életkép, megszólító vers) – Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli 	<p>1. óra</p>
<p>FOGALMAK</p> <p>dal, epigramma, himnusz, óda, elégia, metafora, hasonlat, költői megformáltság, lírai én,</p>	

<p>TÉMAKÖR:</p> <p style="text-align: center;">IV. Jellegzetes lírai témák</p>	
<p>ISMERETEK:</p> <p><i>a, szerelmes versek</i></p> <p><i>b, család, iskola</i></p> <p><i>c, egyéni sorssal való számvetésversek</i></p> <p><i>d, hazaszeretet</i></p>	<p>ÓRASZÁM</p> <p>15. óra</p>
<p>ISMERETEK:</p> <p><i>a, szerelmes verse</i></p> <p>Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez</p> <p>Vörösmarty Mihály: Ábránd</p> <p>Ady Endre: Őrizem a szemed</p>	<p>4. óra</p>

<p>Juhász Gyula: Milyen volt...</p> <p><i>(Balassi Bálint: hogy Júliára találta</i></p> <p><i>Petőfi Sándor: Reszket a bokor, mert...</i></p> <p><i>Juhász Gyula: Anna örök</i></p> <p><i>Tóth Árpád: Esti sugárkoszorú</i></p> <p><i>Nagy László: Az én szívem</i></p> <p><i>Nemes Nagy Ágnes: Félelem)</i></p> <p>b, család, iskola</p> <p>Ady Endre: Üzenet egykori iskolámba</p> <p>Reményik Sándor: Templom és iskola</p> <p>József Attila: Mama</p> <p><i>(Dsida Jenő: Születésnap köszöntő édesanyámnak</i></p> <p><i>Kosztolányi Dezső: Színes tintákkal álmodom)</i></p> <p>c, egyéni sorssal való számvetésversek</p> <p>Arany János: Epilógus</p> <p>József Attila: Születésnapomra</p> <p><i>(Arany János: A tölgyek alatt)</i></p> <p>d, hazaszeretet</p> <p>Petőfi Sándor: Szabadság, szerelem</p> <p>Petőfi Sándor: Nemzeti dal</p> <p>Ady Endre: Góg és Magóg fia vagyok én...</p> <p>Radnóti Miklós: Nem tudhatom</p> <p>dolgozat</p>	<p>4. óra</p> <p>2. óra</p> <p>4. óra</p> <p>1.óra</p>
--	--

FEJLESZTÉSI FELADATOK :

- A nemzeti identitást meghatározó lírai szövegek olvasása, megértése, megbeszélése
- Az irodalmi szövegekben megfogalmazott közösségi és egyéni erkölcsi dilemmák felismerése, megvitatása
- Lírai szövegek poétikai-retorikai-stilisztikai elemzése
- Alapvető lírapoétikai szakterminusok bevezetése
- Alapvető hangulatok, beszélői attitűdök, modalitások felismerése: pl. vidám, könnyed, humoros, ironikus, emelkedett, fennkölt, meghitt, idilli

FOGALMAK lírai én pozíciói; hangulati líra, gondolati líra, közösségi líra; megszólító vers

TÉMAKÖR: V. Magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény

ISMERETEK:

ÓRASZÁM

5. óra

ISMERETEK:

Jules Verne: kétévi vakáció **vagy**

Tonke Drangt: Levél a királynak **vagy**

Mándy Iván: Az enyedi diák **vagy**

Csukás István: Vakáció a halott utcában **vagy**

Tamási Áron: Ábel a rengetegben **vagy**

tanári választás alapján más ifjúsági regény

FEJLESZTÉSI FELADATOK :

- Otthoni olvasás és közös órai szövegfeldolgozás: nagyobb szövegegység áttekintő megértése és egyes szövegrészletek részletes megfigyelése
- A cselekményben megjelenő élethelyzetek, konfliktusok azonosítása, véleményalkotás
- A cselekmény ismertetése az elbeszélés időkezelésének megfigyelésével (pl. egyenes vagy fordított időrend, késleltetés, összefoglalás, időbeli ugrások, stb.)
- Az elbeszélte világ főbb jellemzőinek összefoglalása (pl. realista, romantikus, varázslatos, egy- vagy többszintű világ)

FOGALMAK

történet és elbeszélés, előre- és visszautalás, késleltetés, epizód, jelenet, leírás, kihagyás

8. évfolyam

Magyar irodalom

34X3= 102

FEJLESZTÉSI FELADATOK ÉS ISMERETEK

TÉMAKÖR:

VI. A görög irodalom

ISMERETEK

ÓRASZÁM

A, Az epika születése

B, A görög líra, az időmértékes verselés

C, A görög dráma

18. ÓRA

ISMERETEK:

A, Az epika születése

Homérosz: *Íliász* vagy *Odüsszeia* (részletek)

B, A görög líra, az időmértékes verselés

Alkaiosz: *Az állam hajója*, Alkaiosz: *Bordal*,

Szapphó: *Aphroditéhez*,

Szapphó: *Édesanyám! Nem perdül a rokka*

Anakreón: *Töredék a halálról*

Anakreón: *Gyűlölöm*

C, A görög dráma

Színház- és drámatörténet:

Szophoklész: *Antigoné*

6. óra

3. óra

7. óra

Dolgzat

2. óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK :

- Ismerkedés az ókori görög mitológiai történetekkel a törzsanyagban megjelöltek alapján
- Részleteket megismerése meg a homéroszi eposzokból
- Szemelvények megismerése a görög lírából (pl. Anakreón, Szapphó, Alkaiosz, Szimónidész) és prózaepikából (Aiszóposz fabuláiból).
- A szerzőkhöz, illetve hőökhöz kapcsolódó toposzok megismerése
- Irodalmi alapformák, történetek és motívumok hatásának, továbbélésének bemutatása többféle értelmezésben az irodalomban, képzőművészetben, filmen
- Az ókori görög színház és dráma jellemzőinek, valamint a színház- és drámatörténetre gyakorolt hatásának megismerése
- A műelemző képesség fejlesztése, a hősök jellemzése, magatartásuk, konfliktusaik megértése
- Magatartásformák, konfliktusok, értékek felismerése, szembesítése, a drámai művekben felvetett erkölcsi problémák megértése, mérlegelése
- Drámai helyzetek és dramaturgiai eszközök megértése drámajátékon keresztül, részvétel drámai jelenet kidolgozásában és előadásában
- A tragikum és a komikum műfajformáló minőségének megértése
- Lehetőség szerint e szerzők valamely művéből készült kortárs színházi előadás megtekintése, a színházi előadás élményének megbeszélése, feldolgozása
- Különböző magatartásformák, konfliktusok, értékek és hibák (harmónia, mértéktartás) felismerése; ezek elemzésével, értékelésével erkölcsi érzék fejlesztése

FOGALMAK

eposz, eposzi konvenciók: propozíció, invokáció, enumeráció, in medias res, deus ex machina, hexameter; dal, elégia, epigramma, himnusz, időmértékes verselés fogalmai, toposz, tragédia, komédia, dialógus, monológ, hármas egység, akció, dikció, drámai szerkezet, expozíció, konfliktus, tetőpont, megoldás, kar, katarzisz

TÉMAKÖR:	
VII. A római irodalom	
ISMERETEK: <p style="text-align: center;"><i>A, A polgárháborúk kora</i></p> <p style="text-align: center;"><i>B, Augustus kora</i></p>	ÓRASZÁM 5. ÓRA
ISMERETEK: <p style="text-align: center;"><i>A, A polgárháborúk kora</i></p> <p>Catullus: Gyűlölkés és szeretek</p> <p style="text-align: center;"><i>B, Augustus kora</i></p> <p>Vergilius: Aeneis (Első ének, 1-7.sor)</p> <p style="text-align: center;">Vergilius: IX. ecloga</p> <p style="text-align: center;">Horatius: Thaliarchushoz</p> <p>Ovidius: Átváltozások</p> <p>Pygmalion</p> <p>dolgozat</p>	 1. óra 3. óra 1. óra
FEJLESZTÉSI FELADATOK : <ul style="list-style-type: none"> – Szemelvények megismerése a római lírából és epikából, Horatius és Vergilius művek, továbbá Catullus, Ovidius, Phaedrus művek vagy részletek – A római irodalom műfajainak, témáinak, motívumainak hatása, továbbélése – Emberi magatartásformák azonosítása, értékelése a művek, illetve a szerzők portréi alapján; a horatiusi életelvek érvényességének vizsgálata – Irodalmi műfajok, versformák megismerése – A görög és római kultúra viszonyának értelmezése – A római kultúra máig tartó hatásának felismerése (mitológiai és irodalmi adaptációk, intertextualitás) 	
FOGALMAK imitáció, dal, óda, elégia ekloga, episztola, strófaszerkezet, horatiusi alapelvek, ars poetica	

TÉMAKÖR:

VIII. A Biblia mint kulturális kód

ISMERETEK:

A, Az Ószövetség (részletek)

B, Újszövetség (részletek)

ÓRASZÁM

20. ÓRA

ISMERETEK:

A, Az Ószövetség (részletek)

a, Történeti könyvek:

Mózes első könyvéből **részletek:**

- *Teremtéstörténet*

- *József*

Mózes második könyvéből részletek:

Kivonulás Egyiptomból (részletek),

Tízparancsolat

b, Tanító könyvek

Zsoltárok könyve (23., 42.)

(Az Ószövetség és a film

Ridley Scott: Exodus vagy

Roger Young: Mózes)

(Az Ószövetség és a képzőművészet

(pl.: Michelangelo Buonarotti, Pieter Bruegel,
William Blake, Modigliani képei)

8. óra

B, Újszövetség (részletek)

Az „örömhír”

Máté evangéliumából részletek:

Jézus Krisztus születése, megkeresztelése

- Jézus Krisztus tanításai: Hegyi beszéd, A

-magvető példázata

-Passió-történet

- Jézus feltámadása

Lukács evangéliumából (részletek):

Az irgalmas szamaritánus

A tékozló fiú

Pál apostol Szeretethimnusza

(Az Újszövetség és a film

(Franco Zeffirelli: A Názáreti Jézus vagy Catharine
Hardwicke: A születés (vagy más Újszövetség-
feldolgozás)

(Az Újszövetség és a képzőművészet

(pl.: M.S. mester, Michelangelo Buonarroti, T
intoretto, Albrecht Dürer, Caravaggio, Munkácsy

dolgozat

11. óra

FEJLESZTÉSI FELADATOK :

- A Biblia felépítésének tanulmányozása, a szöveghagyomány jellemzőinek és jelentőségének megértése
- Szemelvények olvasása az Ó- és Újszövetségből: alapvető történetek, motívumok és műfajok megismerése
- Háttérismeretek a Bibliához mint az európai kultúra korokon és világnézeten átívelő, alapvető kódjához
- Kitekintés a bibliai történetek későbbi megjelenéseire az irodalomban és más művészeti ágakban

<ul style="list-style-type: none"> – A bibliai hagyomány meghatározó jellege a szóbeli és írásos kultúrában: szókincsben, szólásokban, témákban, motívumokban – A Bibliához kapcsolódó ünnepek, hagyományok eredete, tartalma – A Biblia hatástörténetét feltáró és megértető, önálló és csoportos kutatási és projektfeladatok 	1. óra
<p>FOGALMAK</p> <p>Biblia, Ószövetség, Újszövetség, Héber Biblia, zsidó vallás, kánon, kanonizáció, teremtéstörténet, pusztulástörténet, Tóra, Genesis, Exodus, zsoltár, próféta, kereszténység, evangélium, szinoptikusok, napkeleti bölcsek, apostol, példabeszéd, passió, kálvária, apokalipszis</p>	

<p>TÉMAKÖR: IX. Az egyén és a történelem kapcsolata mint irodalmi téma</p>	
<p>ISMERETEK:</p>	<p>ÓRASZÁM</p> <p>23. ÓRA</p>
<p>ISMERETEK:</p> <p style="padding-left: 40px;">Szabó Lőrinc: Tücsökzene (részletek)</p> <p style="padding-left: 40px;">Wass Albert: Üzenet haza (részlet)</p> <p style="padding-left: 40px;">Tamási Áron: Ábel a rengetegben (részlet)</p> <p style="padding-left: 40px;">Nyirő József: Uz Bence (részlet)</p> <p style="padding-left: 40px;">Sütő András: Anyám könnyű álmot ígér (részlet)</p> <p style="padding-left: 40px;">Kós Károly: Az országépítő</p> <p style="padding-left: 40px;">Herczeg Ferenc: Pro libertate (részlet)</p>	<p>22. óra</p>

<p>Iskolaregények a 20. században: Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig és Szabó Magda Abigél című regényének elemzése</p> <p>dolgozat</p> <p>FEJLESZTÉSI FELADATOK :</p> <ul style="list-style-type: none"> – A történetmesélés egyszerűbb formáinak átismétlése – A 20. század második felének epikai sokszínűsége – Novellák és regényrészletek szövegközpontú elemzése – Önéletrajzi ihletettség a 20. század második felének epikájában – 	<p>1. óra</p>
<p>FOGALMAK iskolaregény, fejlődésregény; népies regény; humor</p>	

TÉMAKÖR:**X. A 20. századi történelem az irodalomban****(Trianon, világháborúk, holokauszt, romaholokauszt, a kommunista diktatúra áldozatai, 1956)****ISMERETEK:****ÓRASZÁM****13. ÓRA****ISMERETEK:**

Reményik Sándor: Mi a magyar?

Pilinszky János: Francia fogoly (részlet)

Choli Daróczi József: Dal

Lakatos Menyhért: Még mindig siratunk

Irodalom és mozgókép:

George Orwell: Állatfarm

(részlet)

(Márai Sándor: Mennyből az angyal

Tamási Lajos: Piros a vér a pesti utcán

Babits Mihály: Hazám

Babits Mihály: Áldás a magyarra

Juhász Gyula: Trianon

Juhász Gyula: Testamentum

Karinthy Frigyes: Levél (részlet)

Márai Sándor: Napló (részlet

Pilinszky János: Harbach, 1944

Anna Frank naplója)

dolgozat

12 .óra

1. óra

<p>FEJLESZTÉSI FELADATOK :</p> <ul style="list-style-type: none"> – A nemzeti identitást meghatározó szövegek olvasása, megértése, megbeszélése – A történelmi traumák megjelenése az irodalmi alkotásokban – Diktatúrák és áldozatok, erkölcsi dilemmák és konfliktusok ábrázolása a hatalom és a kiszolgáltatott egyének között. – Az irodalmi művek alapján az egyes emberek erkölcsi felelősségének tudatosítása – Egyes olvasott szövegek jellegzetes poétikai-retorikai alakzatainak megfigyelése 	
<p>FOGALMAK békediktátum, elcsatolás, nemzeti trauma, nemzeti érzés, szolidaritás, holokauszt, koncentrációs tábor, diktatúra, forradalom, szovjet megszállás, emigráció, emigráns irodalom</p>	

<p>TÉMAKÖR:</p> <p style="text-align: center;">XI. Egy szabadon választott dráma a 20. század magyar irodalmából</p>	
<p>ISMERETEK:</p>	<p>ÓRASZÁM</p> <p style="text-align: center;">11. ÓRA</p> <p style="text-align: center;">+ 10. ÓRA</p>
<p>ISMERETEK:</p> <p style="text-align: center;">Irodalom és színház vagy mozgókép</p> <p>Egy tanár által szabadon választott drámai alkotás (Javaslat: Molnár Ferenc: Üvegcipő, Tamási Áron: Vitéz lélek, Tamási Áron: Ördögölő Józsiás, Örkény István: Tóték, Szabó Magda: A macskák szerdája)</p> <p>FEJLESZTÉSI FELADATOK :</p> <ul style="list-style-type: none"> – A színpadi hatáskeltés eszközeinek vizsgálata – A drámai döntési helyzetek, motivációk, konfliktusok felismerése, vizsgálata, megvitatása 	

<ul style="list-style-type: none"> – A dráma cselekményének megértése, rekonstruálása szerkezeti vázlat segítségével – A komikum, a humor tartalmi és nyelvi jellemzőinek megismerése – A monológ és a dialógus szerepének megkülönböztetése – Drámarészletekből drámaegész kibontása <p>Részvétel egy drámai mű színreviteléhez kapcsolódó tevékenységben</p>	
<p>FOGALMAK dráma mint műnem, tragédia, komédia, színház; a drámai szerkezet, alapszituáció, bonyodalom, konfliktus, tetőpont, megoldás; monológ, dialógus, tér- és időviszonyok; drámai szerepkörök, szereplők rendszere, jellemtípus</p>	
<p>+ órál</p> <p>gyakorlás, szövegalkotás</p>	<p>10.óra</p>

KÖTELEZŐ OLVASMÁNYOK:

Jókai Mór: A nagyenyedi két fűzfa
Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője vagy A két koldusdiák
Mikszáth Kálmán: A néhai bárány
Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
Szabó Magda: Abigél
Egy XX. századi magyar dráma tanári választás alapján
Egy XX. századi magyar vagy világirodalmi ifjúsági regény tanári választás alapján
Homérosz: Iliasz vagy Odüsszeia (részletek)
Szophoklész: Antigoné
Biblia (részletek az Ószövetségből és az Újszövetségből)

MEMORITEREK:

Csokonai Vitéz Mihály: A Reményhez
Kölcsey Ferenc: Himnusz – teljes szöveg
Kölcsey Ferenc: Huszt
Kölcsey Ferenc: Emléklapra
Vörösmarty Mihály: Szózat – teljes szöveg
Petőfi Sándor: Nemzeti dal
Petőfi Sándor: Szabadság szerelem
Ady Endre: Őrizem a szemed (részlet)
Reményik Sándor: Templom és iskola (részlet)
József Attila: Születésnapomra (részlet)
József Attila: Mama
Radnóti Miklós: Nem tudhatom (részlet)
Kányádi Sándor: Két nyárfa (részlet)
Homérosz: Íliasz vagy Odüsszeia (részletek)
Anakreón: Gyűlölöm azt...
Catullus: Gyűlölök és szeretek

JAVASOLT TEVÉKENYSÉGEK ÉS MUNKAFORMÁK 7–8. ÉVFOLYAMON

A pedagógia tudománya nagyon sok és sokféle tanulási és oktatási stratégiát ismer. Az oktatás meghatározó eleme azonban maga a tanár (McKenzie-jelentés, 2007.) A tanár személyisége, szerepéről szóló tudása és ars poeticája, szakmai-módszertani felkészültsége, az általa tanított gyerekek adottságai, érdeklődésük, felkészültségük, az iskola szakmai-pedagógiai elvárásrendszere határozza meg, hogy a tanár egy osztályban milyen tanulásszervezési módokat, oktatási módszereket, munkaformákat választ.

A tanár tanít: ismereteket ad át, ezáltal hagyományt örökít, értékeket közvetít. A tanár irányít: tanulási folyamatokat, differenciálást, tehetséggondozást. A diákokkal, illetve az irodalmi művekkel való folyamatos párbeszéd révén irányítja tanítványai iskolai érzelmi nevelését. A tanár nevel és fejleszt: kompetenciákat, személyiséget. A tanár segít: segíti a diákokat a kognitív struktúrák kialakításában, az olvasási stratégiák elsajátításában, az önálló értelmezések létrehozásában. Segíti tanítványait az egyéni, illetve a csapatban végzett, együttműködésen alapuló munkavégzés képességének kialakításában. Segíti a diákokat abban, hogy felismerjék az irodalom örökérvényű alkotásainak folyamatosan változó jelentését, a jelentések megalkotásában a hagyomány és a befogadó szerepét.

Tanítási-tanulási stratégiák

Ez az összetett tanárszerep indokolja, hogy ne egy kitüntetett stratégia uralja a magyar nyelv és irodalom tanítását. A tanár a tananyag típusához, illetve az általa tanított diákközösséghez, iskolája programjához és technikai felszereltségéhez igazítva választhat több oktatási stratégia közül. A hagyományos, tanárközpontú oktatási, tanulási stratégiákat javasolt bizonyos tananyagrészekre szorítani: korszakok, korstílusok, filozófiai irányzatok stb. A tananyagok feldolgozásában döntően a tanulóközpontú, kooperatív munkaformák alkalmazása javasolt. Fontos, hogy a tanórák változatosak, s ezáltal is motiválók legyenek.

A hatévfolyamos képzés első szakaszában (7–8. évfolyam) évében a játékosítás és a kooperatív tanulási-tanítási módszerek mellett az önálló tanulási módszerek kialakítása javasolt (önálló kutatómunka, beszámoló készítése, előadása, önálló jegyzetelés tanulása, tanulási módszerek tanítása).

Tanulásszervezési módok

Javasolt tanulásszervezési módok: a gamifikáció, a hagyományos játékok adaptálása, illetve a digitális játékok felhasználása, létrehozása a tananyag feldolgozásában. A reflektív és interaktív módszerek alkalmazása (szakaszos olvasás, kooperatív csoportmunkák, projekt munkák, drámajátékok, újságszerkesztés, stb.) a gyerekek motiváltságát növeli. A tanárközpontú és a diákközpontú, az „analóg” (egy munkafolyamat uralja az órát) és a digitális módszereknek (IKT-alapú, párhuzamos munkafolyamatok) összekapcsolása egy órán belül is lehetséges. A frontális tanításnak is van létjogosultsága, ha az nem uralja az egész tanítási folyamatot.

Fontos szerepe van az osztálytermen kívüli tanulásnak (színház- és múzeumlátogatás, könyvheti események, stb.), egyes tanulási-tanítási munkaszakaszban a jelenségalapú oktatásnak, azaz a különböző tanulási területek összekapcsolásának.

Oktatási módszerek

Az oktatási módszerek közül javasoltak: az előadás, a magyarázat, az elbeszélés, a játékosítás, a szerepjátékok, házi feladatok. Az irodalmi művek és a filmek összekapcsolása, az irodalmi alkotások és filmes adaptációk összevetése, jelenetek dramatikus ábrázolása. Meseírás, jelképek értelmezése fürtábrával. Digitális projektek; gondolattérképek; hagyományosan vagy digitális applikációkkal megrajzolt szereplők, szereplőkapcsolatok; előadások, stb. Irányított szempontok alapján szövegértési és szövegalkotási gyakorlatok. Digitális és hagyományos szótárak, szakirodalmi művek használata (Szimbólumtár, Szinonima szótár, A magyar nyelv értelmező szótára, stb.).

Munkaformák

A munkaformák közül a frontális osztálymunka használata mellett elsősorban a páros munka, a csoportmunka, az egyénre szabott (individualizált) munkaforma és a differenciált tananyag-feldolgozás javasolt.